Brabantse Monitor maatschappelijke effecten coronavirus

Resultaten meting 5

HET PON

Brabantse Monitor maatschappelijke effecten coronavirus

Resultaten meting 5

drs. Karin du Long
Loet Verhoeven MSc

Het PON

Colofon

Het PON heeft dit onderzoek verricht in opdracht van provincie Noord-Brabant.

Provincie Noord-Brabant

Auteur(s)

drs. Karin du Long en Loet Verhoeven MSc

PON publicatienummer

201725-01

Foto voorzijde

www.istockphoto.com

Datum

14 oktober 2020

© 2020 Het PON

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het PON. Gehele of gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld. Vermenigvuldiging en publicatie in een andere vorm dan dit rapport is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het PON. Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kan het PON geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten.

Meer informatie

www.hetpon.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting 1

1 Inleiding 7
1.1 Aanleiding 7
1.2 Onderzoeksverantwoording 7
1.3 Leeswijzer 8

2 Persoonlijke situatie 10
2.1 Hoe gaat het met jou en wat is jouw persoonlijke situatie? 10
2.2 Tevredenheid leven en eenzaamheid 11

3 Adviezen en maatregelen 14
3.1 Nieuwe landelijke maatregelen 14
3.2 Opvolging van de adviezen 18
3.3 Testen op corona 21
3.4 Werksituatie 23
3.5 Vertrouwen in aanpak crisis door instanties 24

4 Zorgen door de coronacrisis 26

Bijlage A Resultaten uitgesplitst naar leeftijdsgroepen 29

Bijlage B Resultaten uitgesplitst naar Brabantse veiligheidsregio's 36

Bijlage C Achtergrondkenmerken 43

Bijlage D Vragenlijst 5-meting 44

Samenvatting

Respons

De vragenlijst van de vijfde meting is ingevuld door 2.002 Brabanders (1-meting door 2.050 respondenten, 2-meting door 2.019 respondenten, 3-meting door 2.089 respondenten, 4-meting door 2.244 respondenten) kunnen we betrouwbare uitspraken voor de provincie Noord-Brabant doen en een uitsplitsing maken naar de veiligheidsregio's[1].

Persoonlijke situatie

De trend waarin positieve gevoelens toenamen en negatieve gevoelens daalden, is omgedraaid: we zien ten tijde van de 5e meting dat meer mensen zich bezorgd, machteloos, gefrustreerd, verdrietig, boos en bang voelen dan bij de meting die plaatsvond voor de zomerperiode. Minder mensen voelen zich nu rustig en blij.

Brabanders waarderen hun leven gemiddeld met een 7,1. Twee derde van de respondenten geeft aan dat zij op dit moment even tevreden zijn met het leven als voor de zomer. Voor 25% is deze score verslechterd. Voor drie kwart van de Brabanders geldt dat de eenzaamheidsgevoelens onveranderd zijn ten opzichte van de vierde meting. Echter 18% geeft aan zich nu eenzamer te voelen dan vier weken geleden, dat was bij de 4-meting nog 9%. Respondenten die zich eenzamer zijn gaan voelen geven aan dat dit komt door de duur van de crisis en de onzekere vooruitzichten. Ze missen sociaal contact en leuke dingen te hebben om op korte termijn naar uit te kijken.

Persoonlijke situatie naar leeftijd en veiligheidsregio

Als we kijken naar de verschillende leeftijdsgroepen dan zien we dat 18-29 en 30-44 jarigen zich meer dan anderen gestrest en gefrustreerd voelen. Ook geven 18-29 jarigen meer dan anderen aan zich machteloos te voelen. 55-plussers zijn meer bezorgd dan anderen. We zien een groot verschil in de tevredenheid met het leven tussen jongeren en ouderen: 18-44 jarigen geven gemiddeld een 6,8 voor de tevredenheid met hun leven en 55-plussers een 7,4. Voor 18-29 jarigen is zowel de groep die aangeeft dat de situatie is verslechterd, als de groep die aangeeft dat de situatie is verbeterd ten opzichte van de laatste meting hoger dan gemiddeld. 70-plussers geven juist minder vaak dan gemiddeld dat aan dat hun situatie is verslechterd of verbeterd.

Jongeren geven vaker aan zich meestal eenzaam te voelen, 55-plussers geven juist vaker aan zich vrijwel nooit eenzaam te voelen. In alle leeftijdsgroepen zijn we ten slotte een toename in het aantal mensen dat zich eenzaam voelt in vergelijking met voor de zomerperiode.

[1] De uitsplitsingen van alle vragen naar leeftijd en veiligheidsregio leest u in bijlage A en B van het hoofdrapport.

Respondenten uit Brabant-Zuidoost voelen minder vaak blij dan andere regio's door de huidige situatie. Respondenten uit Brabant-Noord zijn op dit moment meer tevreden met hun leven dan vóór de zomerperiode dan andere regio's. Respondenten uit Brabant-Zuidoost geven vaker dan gemiddeld aan dat zij zich vrijwel altijd eenzaam voelen. Echter geven zij minder vaak aan dat zij zich nu eenzamer voelen dan vóór de zomerperiode. Inwoners van Brabant-Noord geven juist vaker dan gemiddeld aan dat zij zich nu eenzamer voelen.

Adviezen en maatregelen

We vroegen respondenten naar de (nieuwe) adviezen en maatregelen die door het kabinet in de afgelopen weken zijn genomen. De meerderheid van de respondenten staat achter de maatregelen zoals op 28 september aangekondigd. Met name dat thuiswerken de norm blijft kan op veel steun rekenen: 82% staat hier (helemaal) achter. Betreft de sluitingstijd van eet- en drinkgelegenheden (22 uur) zijn de meningen meer verdeeld: 48% staat hier achter, 31% niet. We hebben respondenten vervolgens enkele stellingen over de nieuwe maatregelen voorgelegd. Bijna drie kwart (71%) van de Brabanders vindt het goed dat deze maatregelen zijn ingevoerd en 65% denkt dat de maatregelen nut hebben. Over het soort maatregelen die zijn ingevoerd en het moment waarop zij zijn ingevoerd, zijn de meningen verdeeld. 44% vindt dat er andere maatregelen ingevoerd hadden moeten worden en 62% vindt dat de maatregelen eerder hadden moeten worden ingevoerd. De meerderheid van de respondenten heeft vertrouwen in het pakket van adviezen en maatregelen per 28 sept (5% veel, 57% redelijk wat). 8% heeft hier geen vertrouwen in. Respondenten die hierin weinig of geen vertrouwen hebben geven hiervoor als reden dat de maatregelen te vrijblijvend zijn en dat ze twijfelen aan de bereidwilligheid van inwoners om zich aan de maatregelen te houden.

Net als bij de eerdere metingen legden we respondenten een aantal adviezen en maatregelen voor en vroegen hen in hoeverre zij deze daadwerkelijk opvolgen. Bij de vorige meting zagen we nog een dalende trend in het aandeel mensen dat zich altijd aan de adviezen houdt. Die daling is gestagneerd bij vrijwel alle adviezen en we zien dus dat net zoveel mensen zich eraan houden als voor de zomer. Alleen bij het thuisblijven als één van de huisgenoten koorts heeft zien we een toename in het aantal mensen die dat meestal niet of nooit doen en ook in de groep die meestal drukte vermijdt is iets kleiner geworden (gedaald van 55% naar 50%). Tot slot geeft 70% van de respondenten aan dat mensen zich in de afgelopen 4 weken minder aan de adviezen zijn gaan houden.

We vroegen respondenten bij enkele stellingen een toelichting. Een deel van de respondenten vindt het niet goed dat de nieuwe maatregelen zijn ingevoerd, omdat het coronavirus volgens hen minder ernstig is dan gedacht en de maatregelen zodoende onnodig zijn. Anderen geven juist aan dat de maatregelen te laat komen of dat de gevolgen voor de economie en mentale gezondheid te groot zijn. Dan is er nog een groep respondenten die aangeeft dan de (meeste van de) maatregelen geen nut hebben. Zij vinden dat er te weinig wetenschappelijke onderbouwing is van de maatregelen. Daarnaast zou het sluiten van horeca om 22.00 uur in de hand werken dat mensen thuis met veel mensen dichtbij elkaar gaan zitten. We vroegen ook welke andere maatregelen nog ingevoerd zouden moeten worden. Deze data is ten tijde van het schrijven van dit rapport enigszins achterhaald. Er wordt namelijk veel gepleit voor een mondkapjesplicht en enkele

keren ook voor het sluiten van de cafés, dit zijn beide maatregelen die in de persconferentie van dinsdag 13-10 zijn aangekondigd.

We vroegen respondenten ook welke suggesties zij hebben om jongeren te stimuleren zich beter aan de adviezen te houden. Veel genoemd is het informeren over de gevolgen van het virus via 'hun eigen' kanalen, zoals verschillende social media platforms en jongeren meer inspraak te geven. Een ander geluid is om uitgaan en feestjes meer aan banden te leggen. Ten tijde van het schrijven van dit rapport heeft het kabinet al nieuwe maatregelen aangekondigd (13-10) en de cafés te sluiten. Hierdoor wordt het des te relevanter om te voorkomen dat jongeren en mensen in het algemeen met (te) veel mensen thuis samenkomen.

Adviezen en maatregelen naar leeftijd en veiligheidsregio

Verschillen tussen leeftijdsgroepen zijn groot: bij vrijwel alle nieuwe maatregelen zien we dat 55-plussers hier meer achter staan dan respondenten t/m 44 jaar. Oftewel het draagvlak voor de nieuwe maatregelen is groter bij ouderen dan bij jongeren. Ook bij de stellingen zien we een verschil tussen respondenten t/m 44 jaar en 55-plussers. 55-plussers geven meer dan gemiddeld aan het goed te vinden dat deze maatregelen zijn ingevoerd en denken meer dan gemiddeld dat de maatregelen nut hebben. Bij 18-44 jarigen zien we dat dat juist minder het geval is. 45-55 jarigen vinden meer dan anderen dat er andere maatregelen hadden moeten worden ingevoerd. En het zijn met name de 70-plussers die vinden dat de maatregelen eerder hadden moeten worden ingevoerd. Tot slot zijn het de 55-plussers die vaker dan gemiddeld aangeven dat zich in de afgelopen 4 weken minder mensen aan de adviezen zijn gaan houden.

Respondenten uit Brabant-Noord geven vaker dan gemiddeld aan dat de nieuwe maatregelen eerder hadden moeten worden ingevoerd. Respondenten uit Midden- en West-Brabant vinden minder vaak dat er andere maatregelen moeten worden ingevoerd, maar geven juist vaker dan gemiddeld aan geen vertrouwen te hebben in het huidige pakket van maatregelen. Tot slot houden respondenten uit Midden- en West-Brabant zich minder vaak aan de maatregelen 'geen handen schudden' en 'blijf thuis als één van uw huisgenoten last heeft van koorts'.

Testen op corona

10% van de Brabanders heeft zich 1x laten testen op het virus, 1% heeft zich zelfs meerdere keren laten testen. De overgrote meerderheid (89%) heeft zich in de afgelopen vier weken niet laten testen op het coronavirus. 5% had we klachten maar liet zich hier niet op testen. Dit kwam in de meeste gevallen doordat zij dachten dat de klachten niet door het coronavirus werden veroorzaakt. De meerderheid van de respondenten (61%) kon binnen 2 dagen terecht bij een testlocatie. Deze testlocatie bevond zich in 60% van de gevallen op max 10km. De meeste respondenten (68%) ontvingen de resultaten van hun test binnen 48 uur. Zo'n twee derde van de respondenten is (heel) tevreden over het gehele proces rondom het laten testen. 10% is hier (heel) ontevreden over.

Testen op corona naar leeftijd en veiligheidsregio

Resultaten over het testen op corona zijn in verband met een lage respons op deze items niet uitgesplitst naar leeftijd en veiligheidsregio

Werksituatie

We hebben aan mensen die in loondienst werken, ZZP'er of ondernemer zijn, een aantal stellingen voorgelegd. Een kwart van hen maakt zich zorgen over de toekomst van zijn of haar baan of bedrijf, 57% maakt zich hier geen zorgen over. Iets meer dan een derde (36%) ervaart een hogere werkdruk. Bijna twee derde heeft een werkgever die ervoor zorgt dat de werknemer zich op het werk goed aan de corona-adviezen en maatregelen kan houden, voor 14% van de mensen is dat niet het geval. Tot slot zien we bij zorgen over besmettingsgevaar op het werk een verdeeld beeld: ruim een derde (35%) maakt zich hierover zorgen, 41% niet.

Werksituatie naar leeftijd en veiligheidsregio

Respondenten van 30-44 jaar geven minder vaak dan gemiddeld aan dat zij een sinds de coronacrisis een hogere werkdruk ervaren en dat zij zich druk maken om besmettingsgevaar op hun werk. Daarnaast geeft diezelfde groep ook minder vaak aan dat hun werkgever ervoor zorgt dat zij zich op hun werk kunnen houden aan de corona-adviezen en maatregelen. 55-69 jarigen geven juist vaker dan gemiddeld aan dat hun werkgever ervoor zorgt dat zij zich op hun werk aan deze adviezen/maatregelen kunnen houden.

Respondenten uit Brabant-Noord geven een stuk vaker dan respondenten uit andere regio's aan dat zij zich zorgen maken over besmettingsgevaar op hun werk (45% tegenover 35% gemiddeld).

Vertrouwen in aanpak crisis door instanties

We zien sinds de 1e meting een dalende trend in het vertrouwen dat Brabanders hebben in alle vier genoemde instanties: rijksoverheid, gemeente, de gezondheidzorg en het RIVM. De groep mensen met 'veel vertrouwen' is voor alle instanties (fors) kleiner geworden, de groep met 'weinig' en 'geen' vertrouwen is groter geworden. In de 5-meting hebben we de veiligheidsregio toegevoegd: het vertrouwen hierin is op dit moment iets groter dan in rijksoverheid en gemeenten maar de groep die weinig tot geen vertrouwen hierin heeft is nog met 32% nog redelijk groot te noemen.

Vertrouwen in aanpak instanties naar leeftijd en veiligheidsregio

Respondenten t/m 44 jaar hebben in vrijwel alle instanties vaker weinig of geen vertrouwen. 18-29 jarigen geven vaker aan weinig vertrouwen te hebben, 30-44 jarigen hebben gemiddeld vaker geen vertrouwen. 70-plussers hebben, met uitzondering van de gezondheidszorg, in alle instanties meer vertrouwen dan gemiddeld.

Respondenten uit Brabant-Noord hebben minder vaak veel vertrouwen in de gemeente, maar ook minder vaak weinig vertrouwen in de gezondheidszorg. Respondenten uit Midden- en West-Brabant hebben vaker geen vertrouwen in Rijksoverheid en minder vaak redelijk wat vertrouwen in de gemeente. Respondenten uit Brabant-Zuidoost hebben juist vaker redelijk wat vertrouwen in de gemeente.

Zorgen door het coronavirus

Van de dalende trend in het aandeel mensen dat zich veel zorgen maakt over bepaalde zaken, is ten tijde van deze 5e meting geen sprake meer. We zien bij de 5e meting een (soms forse) toename in het aandeel mensen dat zich veel zorgen maakt. Op vrijwel alle items is het aandeel mensen dat zich veel zorgen hierover maakt toegenomen. Dat geldt voor zorgen over de duur van de crisis, andere mensen die zich niet aan de adviezen houden, de economische gevolgen, reguliere zorg in ziekenhuizen, ziekenhuiszorg aan coronapatiënten, ouderen en kwetsbaren, overige hulp en zorg, voortgang van de studie, een kwetsbaar / eenzaam persoon in de omgeving, onderwijs van de kinderen, lichamelijke gezondheid van mensen zelf of hun familieleden of vrienden, de mentale gezondheid, de financiële situatie en de veiligheid in de woonplaats.
In meting 5 vroegen we voor het eerst naar de gevolgen van de tweede coronagolf en het toenemend aantal besmettingen onder jongeren: respectievelijk 47% en 41% maakt zich hier veel zorgen over.

We vroegen respondenten tot slot waar volgens hen op dit moment in de coronacrisis vooral aandacht voor zou moeten zijn. Hier worden een aantal thema's door veel respondenten genoemd. Er zou meer aandacht moeten zijn voor handhaving en het naleven van de maatregelen. Kwetsbare groepen moeten voldoende betrokken worden en blijven. Er moet aandacht besteed worden aan het draaiende houden van ondernemingen en aan mensen die dreigen hun baan kwijt te raken of die al kwijt geraakt zijn. Ook geven respondenten aan dat er aandacht moet zijn voor de communicatie door het kabinet: die is nu vaak niet duidelijk en niet eenduidig. Tot slot geven respondenten aan dat er aandacht moet zijn voor de toenemende druk op de zorg, o.a. door meer in te zetten op testcapaciteit en ontwikkeling van een vaccin.

Zorgen door het coronavirus naar leeftijd en veiligheidsregio

Respondenten tussen de 18 en 29 jaar maken zich vaker zorgen over de lichamelijke gezondheid van familie of vrienden, hun geestelijke/mentale gezondheid, hun financiële situatie, hun werksituatie, de voortgang van hun studie, een kwetsbaar/eenzaam persoon in hun omgeving, een gezin waar thuis spanning zijn, reguliere zorg en hulp in ziekenhuizen en tot slot over de duur van deze crisis. 55-plussers maken zich vaker dan gemiddeld zorgen over de gevolgen van de crisis voor de economie, een kwetsbaar/eenzaam persoon in hun omgeving, om andere mensen die zich niet aan de maatregelen en adviezen houden, de gevolgen van een tweede coronagolf en het toenemend aantal besmettingen onder jongeren. 55-plussers maken zich juist minder vaak zorgen over hun mentale gezondheid, hun financiële situatie en hun werksituatie.

Respondenten uit veiligheidsregio Brabant-Noord geven vaker aan zich zorgen te maken over het onderwijs van hun kinderen, de duur van deze crisis, andere mensen die zich niet aan de adviezen en maatregelen houden, de gevolgen van een tweede coronagolf en het toenemend aantal besmettingen onder jongeren. Respondenten uit Brabant- Zuidoost maken zich vaker zorgen over de gevolgen van de crisis voor de economie en de voortgang van hun studie. Respondenten uit Midden- en West-Brabant maken zich gemiddeld genomen het minste zorgen over de genoemde thema's.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De provincie Noord-Brabant heeft het PON gevraagd een peiling uit te zetten onder Brabanders om de maatschappelijke effecten van het coronavirus in beeld te brengen. Naast de directe en de te verwachten economische effecten, wil de provincie weten hoe Brabanders de aanwezigheid van het virus en de maatregelen die daartegen worden genomen ervaren.

Het PON doet met deze monitor onderzoek naar hoe Brabanders de aanwezigheid van het virus, de maatregelen die daartegen genomen worden en de gevolgen daarvan ervaren. Om gevolgen over de tijd te kunnen peilen, herhalen we de meting meerdere keren. In deze rapportage vindt u de resultaten van de vijfde meting. Waar mogelijk zijn deze resultaten vergeleken met de resultaten van eerdere metingen. Van de eerdere metingen zijn eerder rapportages[2] gepubliceerd.

1.2 Onderzoeksverantwoording

Onderzoeksmethodiek

Het PON heeft een online vragenlijst uitgezet onder het Brabantpanel. Het Brabantpanel is een online panel van zo'n 1.500 Brabanders die enkele malen per jaar via e-mail uitgenodigd worden om deel te nemen aan een onderzoek. De thema's van deze onderzoeken zijn altijd van sociaal-maatschappelijke aard. Daarnaast is de vragenlijst uitgezet onder Brabantse leden van PanelClix. Dit laatste om de respons te verhogen zodat uitsplitsing naar Veiligheidsregio en leeftijdsgroepen mogelijk is. Dit omdat de verwachting is dat bijvoorbeeld leeftijd en arbeidsmarktpositie sterk van invloed zijn op bijvoorbeeld de wijze waarop mensen de aanwezigheid van het virus en de maatregelen daartegen ervaren.

De opzet en inhoud van de vragenlijst is afgestemd in nauwe samenwerking met de provincie Noord-Brabant en de Brabantse veiligheidsregio's.

[2] Du Long, K., L. Verhoeven en B. van Dalen (2020) *Monitor maatschappelijke effecten coronavirus. Resultaten meting 1 / 2 / 3 / 4.* Tilburg: Het PON.

Veldwerkperiode

De vijfde meting vond plaats van 30 september tot en met 7 oktober 2020.

Respons

De vragenlijst van de vijfde meting is ingevuld door 2.002 Brabanders (meting 1: 2.050 respondenten, meting 2: 2.019 respondenten, meting 3: 2.087 respondenten, meting 4: 2.244 respondenten). Voor het complete overzicht van het aantal respondenten naar achtergrondkenmerken zie bijlage C. Met een respons van 2.002 kunnen we betrouwbare uitspraken voor de provincie Noord-Brabant doen en een uitsplitsing maken naar de veiligheidsregio's[3].

Weging naar achtergrondkenmerken

De resultaten van dit onderzoek zijn gewogen naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en veiligheidsregio om de respons ten aanzien van deze kenmerken representatief te maken voor de provincie Noord-Brabant. Dit houdt in dat de antwoorden die gegeven worden door deelnemers uit een ondervertegenwoordigde groep iets zwaarder meetellen dan die uit een oververtegenwoordigde groep.

1.3 Leeswijzer

In deze rapportage vindt u de resultaten van de vijfde meting van de peiling rondom de maatschappelijke effecten van het coronavirus in Noord-Brabant. Waar mogelijk worden de resultaten met de eerste en de tweede meting vergeleken. De rapportage start met een samenvatting waarin de belangrijkste resultaten op hoofdlijnen worden beschreven. In hoofdstuk 2 tot en met 6 gaan we achtereenvolgens in op de perspectieven en ervaringen van Brabanders over de volgende thema's:

- Persoonlijke situatie
- Draagvlak voor de nieuwe maatregelen
- Opvolging adviezen en maatregelen
- Testen op corona
- Werksituatie
- Vertrouwen in instanties
- Zorgen door de coronacrisis

[3] Bij een betrouwbaarheidsinterval van 95% en 2.002 respondenten, ligt de maximale foutenmarge op 2,2%. Kijken we naar de afzonderlijke veiligheidsregio's dan geldt een maximale foutenmarge van 4,3% voor Noord, 3,2% voor Midden en West en 4,4% voor Zuidoost.

De resultaten worden voor ieder hoofdstuk gepresenteerd in figuren en tabellen met een korte beschrijving. De gerapporteerde 'n' in de tabeltitel of in de figuur heeft betrekking op het aantal respondenten dat de vraag heeft ingevuld.
Wanneer er zich significante verschillen voordoen tussen de resultaten van meting 5 met meting 4, wordt dit aangeduid met een asterisk *.
Door afrondingsverschillen kan het totaal in figuren en tabellen soms op 99% of 101% uitkomen.

Verschil met eerdere metingen

De vragenlijst van de vijfde meting is aangepast op de actualiteit. Er zijn vragen toegevoegd over de nieuwe maatregelen die tijdens de persconferentie van maandag 28 september zijn aangekondigd. Enkele vragen uit eerdere metingen zijn komen te vervallen en zijn sommige vragen zijn nieuw toegevoegd of aangepast ten opzichte van eerdere metingen. Niet alle vragen zijn daarom vergelijkbaar met die van een eerdere meting.

Bijlagen

In de bijlagen vindt u de resultaten uitgesplitst naar diverse achtergrondkenmerken te weten: leeftijdsgroepen (bijlage A) en veiligheidsregio's (bijlage B). Getoetst[4] is of de resultaten van deze groepen Brabanders significant afwijken van elkaar. Of een resultaat significant afwijkt is afhankelijk van de grootte van de groep respondenten (n) en de spreiding van de antwoorden. Significante verschillen worden aangeduid met blauw (positieve afwijking), dan wel oranje (negatieve afwijking). Indien het verschil in resultaat significant afwijkt, maar niet per se positief of negatief is te noemen, zijn de verschillen aangeduid met grijs (neutrale afwijking).

In bijlage C vindt u een overzicht van het aantal respondenten naar achtergrondkenmerken. In bijlage D vindt u de vragenlijst van de vijfde meting.

[4] Om erachter te komen of een groep significant afwijkt ten opzichte van de andere groepen, maken we gebruik van een independent samples T-test of een Chi-kwadraat toets. Deze toetsen vergelijken het gemiddelde van de ene groep met het gemiddelde van de andere groep(en) en kijkt of het verschil statistisch significant is. Dat wil zeggen dat de gevonden afwijking niet te wijten is aan een toevallige samenstelling van de steekproef, maar dat deze afwijking ook daadwerkelijk zo in de populatie gevonden zal worden.

2 Persoonlijke situatie

Allereerst hebben we vragen voorgelegd over de persoonlijke situatie van mensen.

2.1 Hoe gaat het met jou en wat is jouw persoonlijke situatie?

De trend waarin positieve gevoelens toenamen en negatieve gevoelens daalden, is omgedraaid: we zien ten tijde van de 5e meting dat meer mensen zich bezorgd, machteloos, gefrustreerd, verdrietig, boos en bang voelen dan bij de meting die plaatsvond voor de zomerperiode. Minder mensen voelen zich nu rustig en blij.
Als we kijken naar de verschillende leeftijdsgroepen dan zien we dat 18-29 en 30-44 jarigen zich meer dan anderen gestrest en gefrustreerd voelen. Ook geven 18-29 jarigen meer dan anderen aan zich machteloos te voelen. 55-plussers zijn meer bezorgd dan anderen (zie bijlage A, tabel 12).

Figuur 1 Vraag 1: Hoe voel je je door de huidige situatie? Meerdere antwoorden mogelijk. %

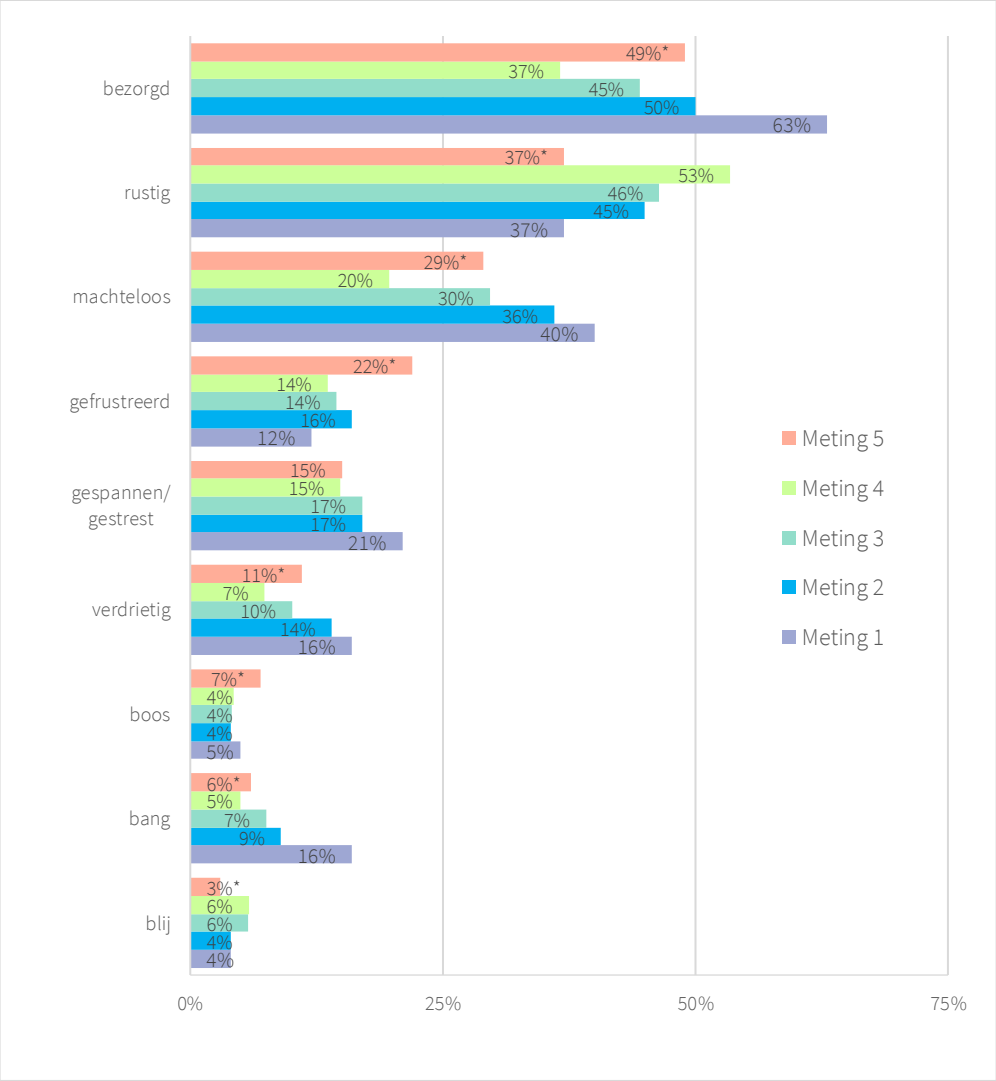

2.2 Tevredenheid leven en eenzaamheid

Hoe tevreden zijn Brabanders op dit moment met hun leven? Gemiddeld geven ze hiervoor een 7,1, dat cijfer is gelijk gebleven (ondanks dat iets minder mensen een 1 t/m 5 gaven en iets meer mensen een 6-7).
We zien een groot verschil tussen jongeren en ouderen: 18-44 jarigen geven gemiddeld een 6,8 voor de tevredenheid met hun leven en 55-plussers een 7,4 (zie bijlage A, tabel 13).

Figuur 2 Vraag 2: Hoe tevreden ben je momenteel over het geheel genomen met jouw leven? Geef dit aan met een rapportcijfer van 1 (helemaal niet) tot en met 10 (helemaal wel). %

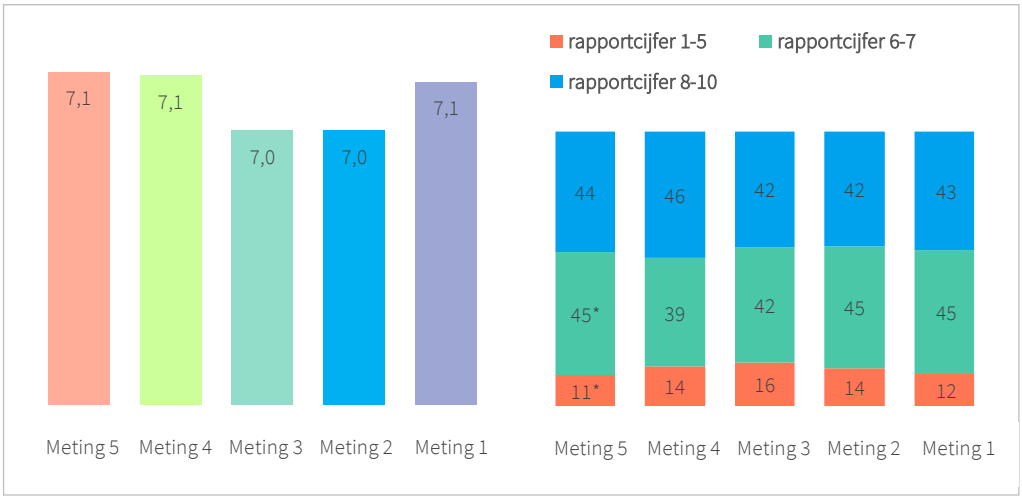

We vroegen vervolgens of deze score verbeterd of verslechterd is ten opzichte van de vorige meting. In onderstaand figuur zien we dat de tevredenheid met het leven voor iets meer dan twee derde (68%) hetzelfde is als voor de zomer. Echter is voor een kwart de situatie verslechterd en voor 8% is de situatie verbeterd.
Bij 18-29 jarigen zien we dat zowel de groep voor wie de situatie beter als de groep voor wie de situatie slechter is geworden, groter is dan gemiddeld: voor 20% van de jongeren is de score beter dan voor de zomer (tegenover 8% gemiddeld). De groep voor wie de situatie slechter is geworden, is ook groter dan gemiddeld (33% tegenover 25% gemiddeld).
Bij 70-plussers zien we dat de groep waarvoor de situatie beter is dan voor de zomer, kleiner is dan gemiddeld (2% tegenover 8% gemiddeld) en dat de groep waarvoor de situatie slechter is geworden, ook kleiner is dan gemiddeld (20% tegenover 25% gemiddeld) (zie bijlage A, tabel 14).

Figuur 3 **Vraag 3: Is deze score (tevredenheid met het leven) beter of slechter voor jou dan vóór de zomerperiode of hetzelfde?* %**

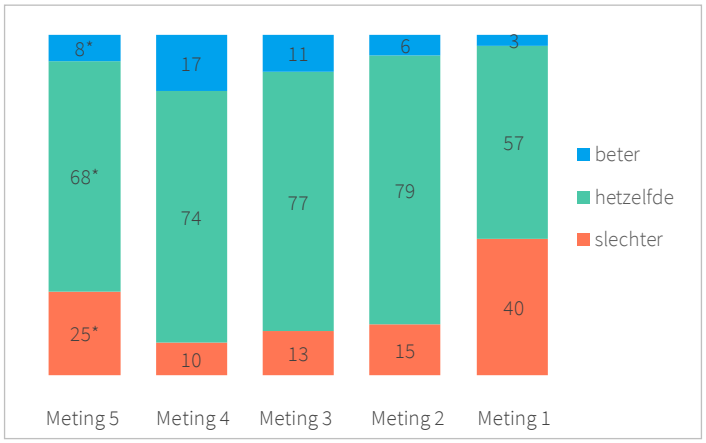

*Meting 1 = situatie voor en na 1e coronabesmetting in Nederland | Meting 2 = periode van 2 weken na de 1-meting | Meting 3 = periode van 3 weken na de 2-meting | Meting 4 = periode van 4 weken na de 3-meting

Hoe staat het met gevoelens van eenzaamheid? We zien in het totaal (figuur 4) geen opvallende verschillen met voorgaande metingen. Kijken we naar de leeftijdsgroepen dan zien we wel verschillen. De groep jongeren die zich meestal eenzaam voelt, is groter geworden ten opzichte van de vorige meting en is ook groter dan gemiddeld (13% tegenover 7% gemiddeld). 55-plussers geven meer dan gemiddeld aan zich vrijwel nooit eenzaam te voelen (40% tegenover 31% gemiddeld) (zie bijlage A, tabel 15).

Figuur 4 **Vraag 4: Voel je je wel eens eenzaam of alleen? Zo ja, hoe vaak? % ***

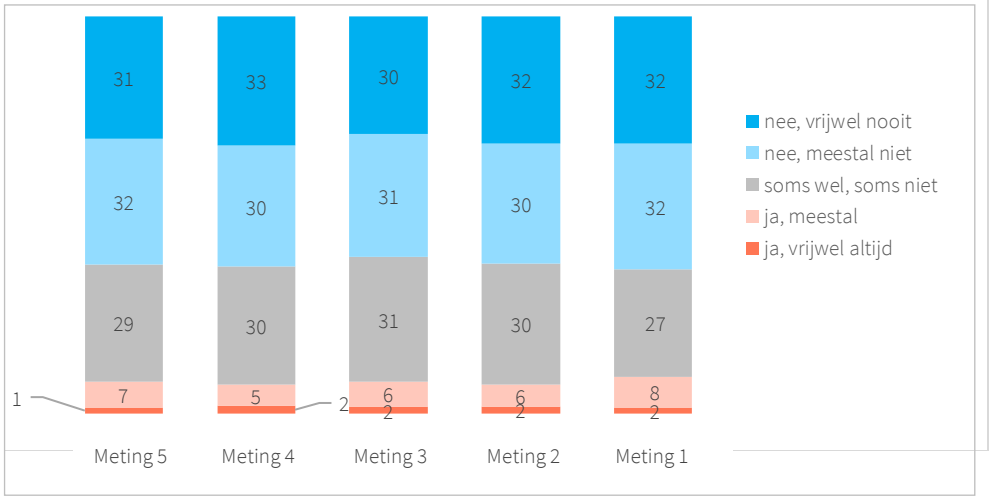

Ook bij eenzaamheid vroegen we of de situatie sinds de vorige meting is veranderd of gelijk gebleven. Uit figuur 5 blijkt dat voor driekwart (76%) de situatie onveranderd is gebleven ten opzichte van 4 weken geleden. Voor echter 18% is de eenzaamheid groter geworden. Dit is een stijging ten opzichte van de vorige meting.
Binnen iedere leeftijdsgroep zien we eveneens een toename ten opzichte van de vorige meting. Met name voor jongeren is dit het geval: 26% is zich eenzamer gaan voelen ten opzichte van 18% gemiddeld (zie bijlage A, tabel 16) .

Figuur 5 Vraag 5: Voel je je meer of minder eenzaam dan vóór de zomerperiode of hetzelfde? - %

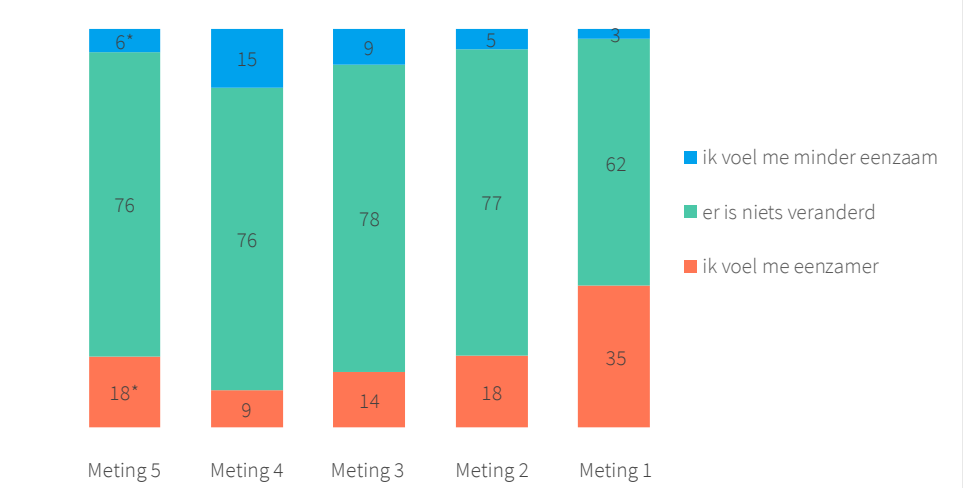

*Meting 1 = situatie voor en na 1e coronabesmetting in Nederland | Meting 2 = periode van 2 weken na de 1-meting | Meting 3 = periode van 3 weken na de 2-meting | Meting 4 = periode van 4 weken na de 3-meting

We vroegen mensen die zich eenzamer zijn gaan voelen hoe dat kwam. Vooral de duur van de crisis tot nu toe en de onzekere vooruitzichten maakt dat mensen niet positief gestemd zijn en zich eenzaam voelen. Mensen geven aan minder naar buiten te kunnen, (nog) meer aan huis gebonden te zijn. Vooral door het sterk verminderde fysiek contact met vrienden, familie en collega's voelen mensen zich eenzamer. Ze missen (de spontane en vanzelfsprekende) contacten en het samen met andere sociale dingen doen zoals naar een festival gaan of bij elkaar op de koffie. Er is niets leuks om naar uit te kijken, het wordt allemaal wat saaier. Tot slot benoemen sommigen ook persoonlijke aspecten, die niet gerelateerd zijn aan de coronacrisis, waardoor zij zich eenzamer zijn gaan voelen, zoals een verbroken relatie of het overlijden van een naaste.

3 Adviezen en maatregelen

We hebben vragen gesteld over de verschillende (nieuwe) adviezen en maatregelen die door het kabinet in de afgelopen weken zijn genomen in een poging om het coronavirus onder controle te houden.

3.1 Nieuwe landelijke maatregelen

Maandag 28 september jl. zijn tijdens een persconferentie nieuwe landelijke maatregelen afgekondigd. De maatregelen gelden sinds die dinsdag 29 september 18.00 uur en zijn in elk geval de drie weken daaropvolgend van kracht. De maatregelen zijn erop gericht om de kans op grote drukte en het aantal sociale contactmomenten tussen mensen te beperken, zonder de samenleving en de economie op slot te doen.

We vroegen naar het draagvlak van de nieuwe maatregelen.

Tabel 1 **Vraag 7: We zijn benieuwd hoe u denkt over de nieuwe maatregelen. Denkt u dat ze nut hebben? In welke mate staat u achter deze maatregelen, zoals deze nu gelden?** – % gesorteerd [(helemaal) wel]

	(helemaal) wel	neutraal	(helemaal) niet
Thuiswerken blijft de norm, tenzij dat echt niet kan.	82	12	6
Mensen met een contactberoep vragen hun klanten zich te registreren.	75	15	10
Het advies is het aantal reisbewegingen zoveel mogelijk te beperken.	74	18	8
De detailhandel moet deurbeleid voeren om ervoor te zorgen dat personen 1,5 meter afstand houden.	71	18	11
In de horeca is het verplicht bezoekers te vragen zich te registreren voor bron- en contactonderzoek door de GGD bij een besmetting.	69	16	15
In andere gebouwen dan de eigen woning geldt dat er met maximaal 4 personen een gezelschap mag worden gevormd.	62	22	16
Het aantal personen per ruimte wordt beperkt tot 30.	62	22	16
Sportwedstrijden, zowel amateur als professioneel vinden plaats zonder publiek.	60	20	20
Bezoek in de eigen woning, in de tuin of op het balkon is beperkt tot 3 gasten. Dit geldt naast het eigen huishouden en exclusief kinderen tot en met 12 jaar.	59	21	19
Sportkantines zijn gesloten.	58	22	19
Eet- en drinkgelegenheden hebben tot 21.00 inloop, om 22.00 uur is de zaak gesloten.	48	21	31

De meerderheid van de respondenten staat achter de maatregelen zoals op 28 september aangekondigd. Met name dat thuiswerken de norm blijft kan op veel steun rekenen: 82% staat hier (helemaal) achter. Betreft de sluitingstijd van eet- en drinkgelegenheden (22 uur) zijn de meningen meer verdeeld: 48% staat hier achter, 31% niet.
Verschillen tussen leeftijdsgroepen zijn groot: bij vrijwel alle nieuwe maatregelen zien we dat 55-plussers hier meer achter staan dan 18-44 jarigen. Oftewel het draagvlak voor de nieuwe maatregelen is groter bij ouderen dan bij jongeren (zie bijlage A, tabel 17).

We hebben respondenten vervolgens enkele stellingen over de nieuwe maatregelen voorgelegd.
Bijna drie kwart (71%) van de Brabanders vindt het goed dat deze maatregelen zijn ingevoerd en 65% denkt dat de maatregelen nut hebben. Over het soort maatregelen die zijn ingevoerd en het moment waarop zij zijn ingevoerd, zijn de meningen verdeeld. 44% vindt dat er andere maatregelen ingevoerd hadden moeten worden en 62% vindt dat de maatregelen eerder hadden moeten worden ingevoerd.
Ook hierbij zien we een groot verschil tussen 18-44 jarigen en 55-plussers: 55-plussers geven meer dan gemiddeld aan het goed te vinden dat deze maatregelen zijn ingevoerd en denken meer dan gemiddeld dat de maatregelen nut hebben. Bij 18-44 jarigen zien we dat dat juist minder het geval is. 45-55 jarigen vinden meer dan anderen dat er andere maatregelen hadden moeten worden ingevoerd. En het zijn tot slot met name de 70-plussers (en in mindere mate de 18-29 en 30-44 jarigen) die vinden dat de maatregelen eerder hadden moeten worden ingevoerd (zie bijlage A, tabel 17).

Tabel 2 Vraag 8: In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen over de nieuwe maatregelen? – %

	(helemaal) eens	niet eens/ niet oneens	(helemaal) oneens
Ik vind het goed dat deze maatregelen zijn ingevoerd	71	17	12
Ik denk dat (de meeste van) deze maatregelen nut hebben	65	19	17
Ik vind dat er andere maatregelen moeten worden ingevoerd	44	36	20
Ik vind dat deze maatregelen eerder hadden moeten worden ingevoerd	62	23	15

Respondenten konden in een aantal gevallen hun antwoord op de stellingen toelichten:

Vraag 9: Waarom vind je het niet goed dat deze maatregelen zijn ingevoerd?
We vroegen respondenten die aangeven het niet goed te vinden dat de nieuwe maatregelen zijn ingevoerd, waarom zij dit niet goed vinden. Een deel van de respondenten is van mening dat nieuwe maatregelen onnodig zijn, omdat het coronavirus in hun ogen minder ernstig is dan het beeld wat er nu wordt gegeven. Daarnaast zijn er respondenten die de maatregelen wel degelijk nodig vinden, maar van mening zijn we te laat zijn met deze maatregelen. De overheid zou achter de feiten aan lopen en enkeling trekt de vergelijking met andere Europese landen die het momenteel beter voor elkaar zouden hebben.

Daarnaast is een veel gehoord geluid dat de gevolgen voor de economie te groot zijn. De ernst qua sterftegevallen zou volgens enkele van hen niet in verhouding staan tot de negatieve gevolgen voor ondernemers en de economie. Ook de gevolgen voor de mentale gezondheid wordt hier een aantal keer benoemd als reden waarom het niet goed is dat deze maatregelen zijn ingevoerd.

Vraag 10: Waarom ben je het niet eens met de stelling dat de (meeste van de) maatregelen nut hebben?

We vroegen respondenten die niet van mening zijn dat de (meeste van de) maatregelen nut hebben, waarom zij die mening hebben. Een deel van de respondenten gaat hier specifiek in op de nieuwe maatregel die stelt dat eet- en drinkgelegenheden om 22.00 uur moeten sluiten. Dit zou in de hand werken dat mensen na sluitingstijd ervoor kiezen om bij iemand thuis nog wat te gaan drinken. Dit zou volgens hen het aantal besmettingen alleen maar verder doen oplopen en heeft dus een averechtse werking.

Dan is er nog een deel van de respondenten die van mening is dat de huidige adviezen en maatregelen onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd zijn. Mede hierdoor twijfelen zij aan het nut van de maatregelen. Dit wordt versterkt doordat er in hun ogen veel tegenstrijdige en inconsistente berichtgeving is rondom het coronavirus en effectiviteit van maatregelen daaromtrent. Ook zijn enkele respondenten van mening dat de maatregelen enkel schijnveiligheid geven en niet daadwerkelijk bijdragen aan het terugbrengen van het aantal besmettingen.

Vraag 11: Welke andere maatregelen zouden volgens jou ingevoerd moeten worden?

De maatregel die met afstand het meest genoemd wordt is het invoeren van een mondkapjesplicht. In de meeste gevallen wordt hier bij benoemd dat het een verplichting zou moeten betreffen in openbare ruimten en in winkels. Daarnaast is er een kleinere groep respondenten die pleit voor een totale lockdown. Het is dan een korte periode wat meer afzien in plaats van over langere tijd beperkt worden in je dagelijks handelen.

Dan is er nog een kleine groep respondenten die graag een avondklok ingevoerd zou zien. Dit met name om feestjes en andere samenkomsten te voorkomen die de sluiting van horeca om 22.00 uur nog extra in de hand zou werken. Tot slot zijn er enkele respondenten die ervoor pleiten om cafés tot nader order volledig te sluiten. Een enkeling geeft hier bij aan het te betreuren voor de ondernemers, maar zien dit toch als effectieve maatregel in het terugbrengen van het aantal besmettingen.

Tot slot vroegen we in welke mate mensen vertrouwen hebben in het huidige pakket aan adviezen en maatregelen. De meerderheid van de respondenten heeft vertrouwen hierin: 5% veel en 57% redelijk wat. 30% heeft weinig vertrouwen in het pakket en 8% geen vertrouwen.
30-44 jarigen geven meer dan anderen aan 'geen vertrouwen' te hebben in de huidige maatregelen (13% heeft geen vertrouwen in de maatregelen tegenover 8% gemiddeld) (zie bijlage A, tabel 19).

Figuur 6 **Vraag 12: In welke mate heb je op dit moment vertrouwen in de adviezen en maatregelen die nu gelden om het coronavirus terug te dringen?** - %

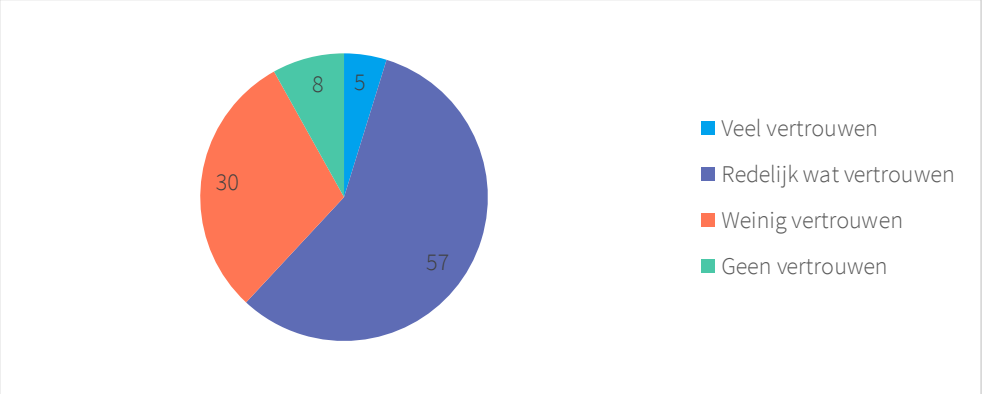

We vroegen respondenten die weinig of geen vertrouwen hebben in de adviezen en maatregelen die nu gelden, waarom zij hier weinig of geen vertrouwen in hebben. Veel respondenten geven aan dat de nieuwe maatregelen te laat komen en we daarmee achter de feiten aanlopen. Daarnaast zouden de maatregelen volgens hen te vrijblijvend zijn waardoor het niet de effecten heeft die er mee beoogd zijn.

Een andere veelgenoemde reden voor het beperkte vertrouwen in de effectiviteit van de huidige adviezen en maatregelen is dat de bereidwilligheid van mensen om zich hieraan te houden beperkt is. Mede omdat enkele maatregelen vrijblijvend zijn wordt er verwacht dat men zich hier onvoldoende aan houdt en de effectiviteit zodoende beperkt blijft.

3.2 Opvolging van de adviezen

We legden de respondenten, net als bij de eerdere metingen, een aantal (veelal langlopende) adviezen en maatregelen voor en vroegen in hoeverre mensen de verschillende adviezen ook daadwerkelijk opvolgen.

Bij de vorige meting zagen we nog een dalende trend in het aandeel mensen dat zich altijd aan de adviezen houdt. Die daling is gestagneerd bij vrijwel alle adviezen en we zien dus dat net zoveel mensen zich eraan houden als voor de zomer. Alleen bij het thuisblijven als één van de huisgenoten koorts heeft zien we een toename in het aantal mensen die dat meestal niet of nooit doen en ook in de groep die meestal drukte vermijdt is iets kleiner geworden (gedaald van 55% naar 50%).

De minst vaak opgevolgde adviezen zijn reizen buiten de spits en thuiswerken. Het advies om zoveel mogelijk buiten de spits te reizen wordt door een op de vijf respondenten niet opgevolgd en thuiswerken door 25%. Uiteraard geldt dat thuiswerken niet voor iedereen mogelijk is en dat ook niet iedereen de mogelijkheid heeft om werktijden te veranderen en daardoor de spits te vermijden.
Jongeren hebben zich in de afgelopen vier weken minder vaak aan de adviezen gehouden dan andere leeftijdsgroepen. Dit geldt voor alle adviezen, met uitzondering van het letten op hygiëne. Respondenten van 55-69 jaar houden zich juist aan vrijwel alle adviezen vaker dan gemiddeld. Voor 70-plussers geldt dit zelfs voor alle adviezen. Ouderen geven dus aan zich beter aan de adviezen te houden dan jongeren (zie bijlage A, tabel 20).

Tabel 3 **Vraag 14: In hoeverre heb je sinds de eerste coronabesmetting (meting 1)/ in de afgelopen 2 weken (meting 2)/ in de afgelopen 3 weken (meting 3) / in de afgelopen 4 weken (meting 4 en 5) de adviezen opgevolgd? – %**

	Altijd					Meestal wel					Meestal niet / nooit				
	T5	T4	T3	T2	T1	T5	T4	T3	T2	T1	T5	T4	T3	T2	T1
Geen handen schudden	78	78	85	86	94	14	14	9	7	4	7	8	6	7	2
Thuisblijven bij klachten (neusverkoudheid, hoesten, keelpijn of koorts)	62	66	70	71	82	28	26	24	22	16	10	8	6	6	2
Thuisblijven als 1 van de huisgenoten koorts heeft	65	65	71	77	85	23*	27	23	16	12	12*	8	7	7	3
Reis zoveel mogelijk buiten de spits	42	-	-	-	-	36	-	-	-	-	21	-	-	-	-
Letten op hygiëne (handen wassen, hoesten/niezen in elleboog)	40	41	44	49	61	53	53	53	47	37	8	6	3	3	2
Zoveel mogelijk thuiswerken of werktijden spreiden	42	41	58	67	81	33	36	25	19	12	25	23	16	14	7
Vermijd drukte	42	39	-	-	-	50*	55	-	-	-	8	6	-	-	-
1,5 meter afstand van elkaar houden	29	30	39	49	66	63	62	56	48	33	9	8	4	3	2

Aan de mensen die aangegeven hebben de adviezen meestal niet of nooit op te volgen, hebben we gevraagd naar de reden hiervoor.
Het letten op hygiëne is bij een aantal mensen nog geen gewoonte. Bij het houden van 1,5 meter afstand geven mensen aan dat het praktisch bijna niet te doen is. Het is lastig hier altijd rekening mee te houden en soms zijn het ook anderen die geen afstand houden. Met name op het werk en in de supermarkt blijkt afstand houden voor veel mensen lastig.
Bij het thuisblijven bij klachten als neusverkoudheid, hoesten, keelpijn of koorts geven een aantal mensen aan dat ze in deze tijd van het jaar wel vaker verkouden zijn. Dat zou betekenen dat je altijd thuis moeten blijven. Wel benoemen velen dat ze bij lichte klachten niet thuisblijven, maar bijvoorbeeld bij koorts wel. Ook geven respondenten aan dat zij in de problemen zouden komen met hun werk of qua inkomsten als zij thuisblijven bij klachten. Dit mede ingegeven doordat de werkgever van hen verwacht dat ze komen werken. Verder benoemen mensen dat ze geen keuze hebben, omdat zij geen sociaal netwerk hebben die bijvoorbeeld voor hen de boodschappen kan doen.
Bij het vermijden van de drukte geeft een aantal aan dat dit niet mogelijk is vanwege werk of omdat het door bepaalde werktijden alleen mogelijk is om op drukke tijden naar de supermarkt te gaan. Ook het vermijden van drukte in openbaar vervoer is niet voor iedereen mogelijk.
Bij het thuiswerken geldt dat het voor de meeste mensen die zich niet aan dit advies kunnen houden simpelweg niet mogelijk is om thuis te werken of de werktijden te spreiden (bijvoorbeeld bij chauffeurs of in het onderwijs). Sommigen hebben thuis geen fatsoenlijke werkplek of hebben anderszins geen mogelijkheid om thuis te werken.
Bij het advies ‘reis zoveel mogelijk buiten de spits’ lichten respondenten toe dat zij vast zitten aan kantoortijden of aan schooltijden, waardoor er geen keuze is en het mijden van de spits niet mogelijk is. Soms is dit door het werk ook niet te doen, bijvoorbeeld bij rijinstructeurs of vrachtwagenchauffeurs.

Hebben mensen het idee dat anderen zich de laatste weken meer of juist minder aan de adviezen houden? Bij de 4-meting zagen we dat 4 op 5 de mensen merkten dat minder mensen zich aan de adviezen houden. Deze groep is kleiner geworden maar evengoed nog groot: bij de 5-meting geeft 70% aan te merken dat minder mensen zich aan de aan de adviezen houden. 8% denkt juist dat meer mensen zich aan de adviezen zijn gaan houden, iets meer dan vorige keer.
55-plussers geven meer dan anderen aan te merken dat minder mensen zich aan de adviezen houden (zie bijlage A, tabel 21).

Figuur 7 Vraag 16: Heb je het idee dat andere mensen zich in de afgelopen 4 weken meer of minder aan de adviezen zijn gaan houden? Of is daarin niets veranderd?* – %

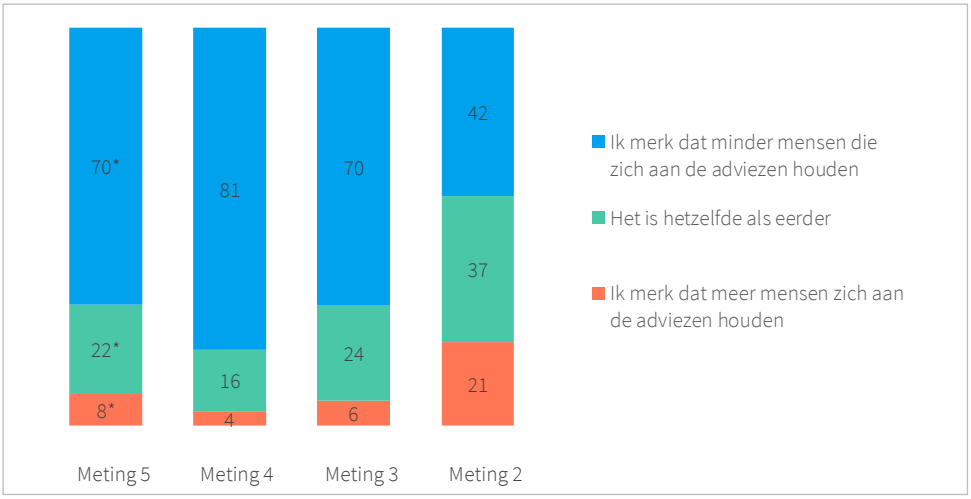

* Vraag niet opgenomen bij 1 meting

* Meting 1 = situatie voor en na 1e coronabesmetting in Nederland | Meting 2 = periode van 2 weken na de 1-meting | Meting 3 = periode van 3 weken na de 2-meting | Meting 4 = periode van 4 weken na de 3-meting

Vraag 17: De laatste tijd zien we dat het aantal besmettingen onder jongeren (18-29 jarigen) toeneemt. Wat zou jongeren stimuleren om zich beter aan de adviezen te houden?

Veel mensen hebben suggesties om jongeren te stimuleren zich beter aan de adviezen te houden. Veel genoemd is het informeren over de gevolgen van het virus via 'hun eigen' kanalen, zoals verschillende social media platforms. Ook het informeren door andere jongeren die corona hebben gehad wordt meermaals genoemd. Daarnaast geven mensen als suggestie om jongeren (meer) inspraak te bieden of alternatieven te laten bedenken voor online evenementen.

Een ander geluid is om het uitgaan en feestjes bij mensen thuis meer aan banden te leggen. Hier meer duidelijkheid over scheppen zou volgens hen positief uit kunnen pakken. Ten tijde van het schrijven van dit rapport heeft het kabinet aangekondigd om de cafés voorlopig te sluiten. Feestjes of samenkomsten bij mensen thuis zijn daarmee wel actueler dan ooit.

3.3 Testen op corona

We zijn benieuwd naar de ervaringen van Brabanders die zich hebben laten testen op het coronavirus. 10% van de Brabanders heeft zich 1x laten testen op het virus, 1% heeft zich zelfs meerdere keren laten testen. De overgrote meerderheid (89%) heeft zich in de afgelopen vier weken niet laten testen op het coronavirus. Hiervan liet 5% zich niet testen ondanks dat zij wel corona-gerelateerde klachten hadden.

Tabel 4 **Vraag 18: Iedereen met corona-gerelateerde klachten (zoals hoesten, neusverkouden, koorts) kan zich laten testen op het virus. Heb jij je in de afgelopen vier weken laten testen? – %**

	%
Ja, ik heb mij 1 x laten testen	10
Ja, ik heb mij meerdere keren laten testen	1
Nee, ik had geen klachten	84
Nee, maar ik had wel corona-gerelateerde klachten	5

We vroegen respondenten die zich ondanks corona-gerelateerde klachten niet hebben laten testen, waarom zij zich niet hebben laten testen. De meerderheid (59%) geeft aan dat zij het gevoel hadden dat hun klachten niet door het coronavirus werden veroorzaakt. Daarnaast geeft 32% aan dat hun klachten vanzelf zijn over gegaan. 35% geeft hier een andere reden voor. Deze respondenten geven bijvoorbeeld aan allergieën of chronische klachten te hebben.

Tabel 5 **Vraag 19: Waarom heb je je niet laten testen? Meerdere antwoorden mogelijk. Let op: indicatieve resultaten, percentages gebaseerd op groep van 78 respondenten die op vraag 18 heeft geantwoord [Nee, maar ik had wel corona-gerelateerde klachten]**

	%
Mijn klachten zijn vanzelf overgegaan	32
Ik ben in thuisquarantaine gegaan tot mijn klachten over gingen	11
Ik denk dat mijn klachten niet door het coronavirus veroorzaakt zijn	59
Ik moest (te) lang wachten voordat ik een afspraak kon maken	17
Ik moest (te) ver reizen om me te laten testen	8
Ik wist niet hoe ik een afspraak voor een coronatest kon maken	1
Andere reden	35

Van de respondenten die zich hebben laten testen geeft 31% aan dat zij binnen 1 dag terecht konden bij een testlocatie. 30% kon dit binnen 2 dagen en 27% binnen 3 dagen.

Tabel 6 **Vraag 20: Binnen welke termijn kon je terecht bij een testlocatie (nadat je een telefonische afspraak had gemaakt voor een test)? Indien je je meerdere keren hebt laten testen bedoelen we de meest recente test.**

	%
Binnen 1 dag	31
Binnen 2 dagen	30
Binnen 3 dagen	27
Anders	12

*gebaseerd op 207 respondenten die zich hebben laten testen (zie tabel 4)

De meerderheid van de respondenten (60%) kon voor hun coronatest terecht bij een testlocatie bij hen in de buurt (+/- 10km). De overige 40% kon dit niet. Ongeveer de helft van hen vond dit vervelend, de andere helft vond dit niet erg.

Tabel 7 **Vraag 21: Kon je voor jouw test terecht bij een testlocatie bij jou in de buurt (+/- 10km)?***

	%
Ja	60
Nee, en dat vond ik vervelend	19
Nee, maar dat vond ik niet erg	21

*gebaseerd op 207 respondenten die zich hebben laten testen (zie tabel 4)

De ruime meerderheid van de respondenten (68%) kreeg binnen 48 uur de uitslag van hun coronatest. 17% kreeg deze uitslag na 48 uur. Respondenten die hier het antwoord ‘anders’ hebben gekozen geven in de meeste gevallen aan binnen 24 uur uitslag te hebben ontvangen.

Tabel 8 **Vraag 22: Binnen welke termijn kreeg je de uitslag van jouw test? Indien je je meerdere keren hebt laten testen bedoelen we de meest recente test.**

	%
Binnen 48 uur	68
Na 48 uur	17
Ik wacht nog op de uitslag	6
Anders	8

We vroegen respondenten naar hun tevredenheid met het gehele proces rondom het testen op het coronavirus. De ruime meerderheid van hen (68%) geeft aan hier (heel) tevreden over te zijn. 10% is hier (heel) ontevreden over. Tot slot geeft 22% van de respondenten aan hier zowel tevreden als ontevreden over te zijn.

Figuur 8 **vraag 23 In hoeverre ben je tevreden of ontevreden over het gehele proces rondom het laten testen op het coronavirus? – % ***

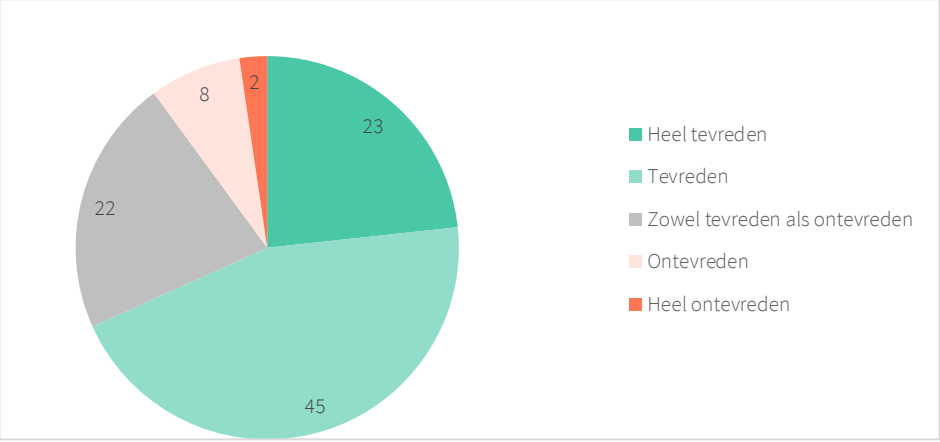

*gebaseerd op 207 respondenten die zich hebben laten testen (zie tabel 4)

vraag 24: Als je wilt, kun je hieronder jouw antwoord toelichten.

Mensen die (heel) tevreden zijn over het gehele proces geven aan dat alles voor hen goed verliep. Zij konden snel terecht, de testlocatie was goed geregeld en werden binnen 48 uur teruggebeld. Mensen die (heel) ontevreden zijn geven een tegenovergesteld beeld. Zij moesten lang wachten voordat ze telefonisch een afspraak konden maken, konden pas laat getest worden en/of de testlocatie was ver weg. Een groot deel van hen had achter wel begrip voor de drukte bij de GGD.

3.4 Werksituatie

We hebben aan mensen gevraagd in welke (werk)situatie op hen van toepassing is. De helft van de respondenten geeft aan op dit moment in loondienst te werken. 7% is ondernemer en 8% studeert. 39% geeft aan op dit moment niet te werken en ook niet te studeren. In de meeste gevallen gaat het om gepensioneerden.

Tabel 9 **Vraag 25: Werk of studeer je? Meerdere antwoorden mogelijk.**

	%
Ja, ik werk in loondienst	50
Ja, ik ben ZZP'er	4
Ja, ik ben ondernemer	3
Ja, ik studeer	8
Nee	39

Aan de mensen die in loondienst werken, ZZP'er of ondernemer zijn, hebben we vervolgens een aantal stellingen voorgelegd. Een kwart van hen maakt zich zorgen over de toekomst van zijn of haar baan of bedrijf,57% maakt zich hier geen zorgen over. Iets meer dan een derde (36%) ervaart een hogere werkdruk. Bijna twee derde heeft een werkgever die ervoor zorgt dat de werknemer zich op het werk goed aan de corona-adviezen en maatregelen kan houden, voor 14% is dat niet het geval.

Tot slot zien we bij zorgen over besmettingsgevaar op het werk een verdeeld beeld: ruim een derde (35%) maakt zich hierover zorgen, 41% niet.

Tabel 10 **Vraag 26: In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?***

	n *	(helemaal) eens	niet eens/ niet oneens	(helemaal) oneens
Ik maak mij zorgen over de toekomst van mijn baan/bedrijf	873	26	17	57
Sinds de coronacrisis ervaar ik een hogere werkdruk	910	36	22	42
Mijn werkgever zorgt ervoor dat ik me op mijn werk goed kan houden aan de corona- adviezen en maatrelen	847	65	20	14
Ik maak mij zorgen om besmettingsgevaar op mijn werk	903	35	24	41

*ingevuld door mensen die werken in loondienst, of ZZP'er/ondernemer zijn

3.5 Vertrouwen in aanpak crisis door instanties

Hoeveel vertrouwen hebben Brabanders in de aanpak van de coronacrisis door verschillende instanties? We zien sinds de 1e meting een dalende trend in het vertrouwen dat Brabanders hebben in alle vier genoemde instanties: rijksoverheid, gemeente, de gezondheidzorg en het RIVM. De groep mensen met 'veel vertrouwen' is voor alle instanties (fors) kleiner geworden, de groep met 'weinig' en 'geen' vertrouwen is groter geworden.
In de 5-meting hebben we de veiligheidsregio toegevoegd: het vertrouwen hierin is op dit moment iets groter dan in rijksoverheid en gemeenten maar de groep die weinig tot geen vertrouwen hierin heeft is nog met 32% nog redelijk groot te noemen.
Respondenten t/m 44 jaar hebben in vrijwel alle instanties vaker weinig of geen vertrouwen. Alleen in het RIVM hebben zij niet minder vertrouwen dan de andere leeftijdsgroepen. 18-29 jarigen geven over het algemeen vaker aan weinig vertrouwen te hebben, 30-44 jarigen hebben gemiddeld vaker geen vertrouwen. 70-plussers hebben, met uitzondering van de gezondheidszorg, in alle instanties meer vertrouwen dan gemiddeld (zie bijlage A, tabel 23).

Figuur 9 Vraag 27: Hoeveel vertrouwen heb je op dit moment in de aanpak van de coronacrisis door…? – %

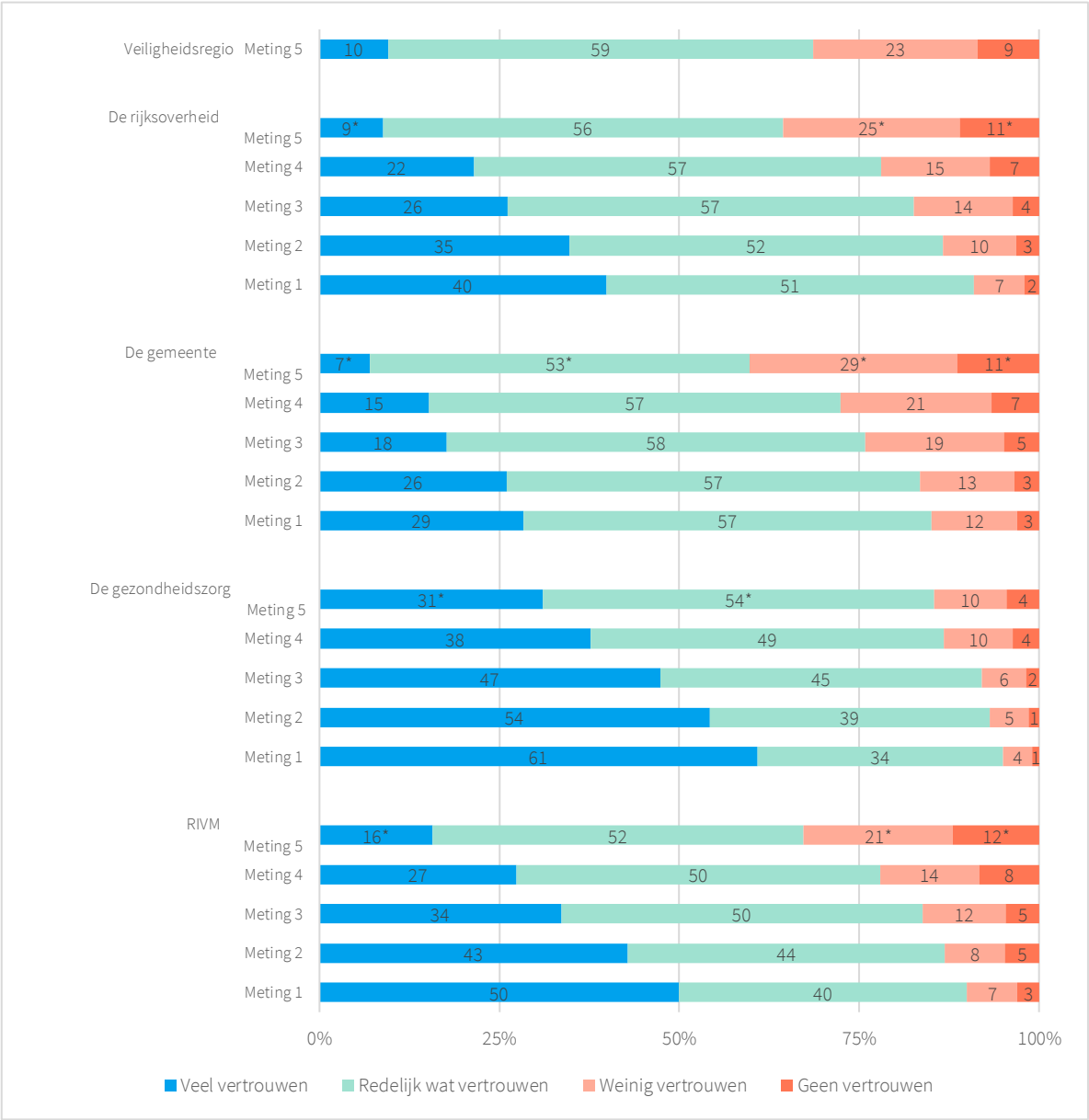

4 Zorgen door de coronacrisis

Van de dalende trend in het aandeel mensen dat zich veel zorgen maakt over bepaalde zaken , is ten tijde van deze 5e meting geen sprake meer. We zien bij de 5e meting een (soms forse) toename in het aandeel mensen dat zich veel zorgen maakt. Op vrijwel alle items is het aandeel mensen dat zich veel zorgen hierover maakt toegenomen. Dat geldt voor zorgen over de duur van de crisis, andere mensen die zich niet aan de adviezen houden, de economische gevolgen, reguliere zorg in ziekenhuizen, ziekenhuiszorg aan coronapatiënten, ouderen en kwetsbaren, overige hulp en zorg, voortgang van de studie, een kwetsbaar / eenzaam persoon in de omgeving, onderwijs van de kinderen, lichamelijke gezondheid van mensen zelf of hun familieleden of vrienden, de mentale gezondheid, de financiële situatie en de veiligheid in de woonplaats.
In meting 5 vroegen we voor het eerst naar de gevolgen van de tweede coronagolf en het toenemend aantal besmettingen onder jongeren: respectievelijk 47% en 41% maakt zich hier veel zorgen over.

Respondenten tussen de 18 en 29 jaar maken zich vaker zorgen over de lichamelijke gezondheid van familie of vrienden, hun geestelijke/mentale gezondheid, hun financiële situatie, hun werksituatie, de voortgang van hun studie, een kwetsbaar/eenzaam persoon in hun omgeving, een gezin waar thuis spanning zijn, reguliere zorg en hulp in ziekenhuizen en tot slot over de duur van deze crisis. 55-plussers maken zich vaker dan gemiddeld zorgen over de gevolgen van de crisis voor de economie, een kwetsbaar/eenzaam persoon in hun omgeving, om andere mensen die zich niet aan de maatregelen en adviezen houden, de gevolgen van een tweede coronagolf en het toenemend aantal besmettingen onder jongeren. 55-plussers maken zich juist minder vaak zorgen over hun mentale gezondheid, hun financiële situatie en hun werksituatie (zie bijlage A, tabel 24).

Tabel 11 Vraag 28: In hoeverre maak je je op dit moment zorgen over… – % gesorteerd op [Veel zorgen]

Noord-Brabant	Veel zorgen					Enige zorgen					Geen zorgen				
	T5	T4	T3	T2	T1	T5	T4	T3	T2	T1	T5	T4	T3	T2	T1
Hoe lang deze situatie nog gaat duren, de duur van deze crisis	51*	35	38	41	-	41*	53	51	47	-	8*	12	10	12	
Andere mensen die zich niet aan de maatregelen en adviezen houden	48*	35	39	37	-	38*	50	47	49	-	14	16	14	14	
De gevolgen van een tweede coronagolf**	47	-	-	-	-	44	-	-	-	-	9	-	-	-	-
De gevolgen van de crisis voor de economie	46*	36	45	46	46	45*	52	45	44	44	9*	12	10	10	11
Het toenemend aantal besmettingen onder jongeren**	41	-	-	-	-	42	-	-	-	-	17	-	-	-	-
Reguliere zorg en hulp in ziekenhuizen	34*	10	11	16	-	54*	44	51	53	-	11*	45	38	31	
Ouderen en kwetsbare mensen in het algemeen	33*	25	31	32	35	59*	64	60	58	56	8*	11	9	10	10
Overige zorg en hulp (zoals thuiszorg)	28*	13	15	20	23	58*	47	54	54	54	14*	39	31	26	23
Een gezin waarvan ik weet dat er thuis spanningen zijn	26	23	25	21	28	47	47	43	42	42	27	30	32	37	30
De voortgang van mijn studie	26*	18	18	14	21	25	30	32	26	24	50	52	50	60	55
Een kwetsbaar / eenzaam persoon in mijn omgeving	26*	18	21	19	24	58	60	58	59	59	16*	22	20	22	17
Zorg en hulp aan corona-patiënten in ziekenhuizen	25*	11	10	15	-	52*	39	43	44	-	23*	50	47	41	-
Het onderwijs van uw kind(eren)	23*	15	15	12	16	48*	41	46	46	46	30*	44	39	42	38
De lichamelijke gezondheid van familie of vrienden	14*	10	12	11	17	57*	51	52	55	58	29*	39	36	34	25
Mijn werksituatie	12	11	11	11	12	28*	24	27	28	31	60*	65	62	61	57
Mijn lichamelijke gezondheid of die van gezinsleden	12	11	10	9	12	48*	43	44	41	48	40*	46	46	49	39
Mijn geestelijke gezondheid	12*	10	10	6	9	27	25	25	25	26	61*	65	65	69	65
Mijn financiële situatie	12*	9	10	10	11	25	25	26	24	26	63*	66	63	66	63
De veiligheid in mijn woonplaats	12*	7	8	6	6	44*	31	31	31	36	45*	62	61	63	57

** Item opgenomen bij 5-meting

Vraag 29: Ik maak me over iets anders zorgen, namelijk….

Mensen maken zich ook zorgen over andere zaken. Verschillende mensen maken zich zorgen over het gebrek aan welwillendheid bij mensen om zich aan de geldende maatregelen te houden. Het gaat hier bijvoorbeeld om jongeren, ouderen die geen afstand houden of mensen die niet geloven in de ernst van het coronavirus. Daarnaast maken mensen zich zorgen over de onduidelijke communicatie door het kabinet en onduidelijke regels (o.a. de verschillen per regio). Tot slot maken mensen zich zorgen over de toekomst van het land betreft economie, werkloosheid, eenzaamheid onder ouderen en de mentale gezondheid van mensen.

Vervolgens vroegen we of de zorgen van mensen in de afgelopen 4 weken zijn veranderd. Iets meer dan de helft van de mensen geeft aan dat hun zorgen zijn toegenomen, voor 43% is de situatie gelijk gebleven. 2% heeft aan dat hun zorgen zijn afgenomen en 4% maakt zich in het geheel geen zorgen.

Respondenten van 18-29 jaar geven vaker dan gemiddeld aan dat hun zorgen in de afgelopen 4 weken zijn toegenomen. De zorgen van 30-44 jarigen zijn juist minder vaak toegenomen dan gemiddeld (zie bijlage A, tabel 25).

Figuur 10 Vraag 30: Zijn jouw zorgen in de afgelopen 4 weken toegenomen, gelijk gebleven of juist afgenomen? – %

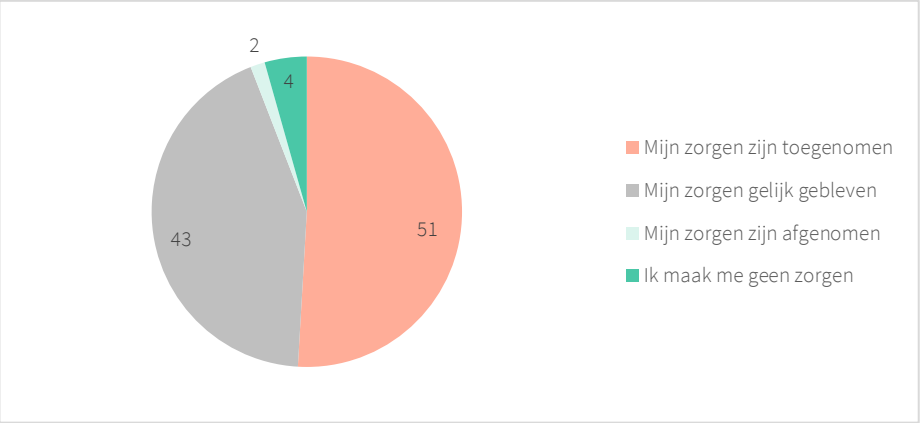

Vraag 32: Waar zou op dit moment in de coronacrisis vooral aandacht voor moeten zijn?

We hebben tot slot gevraagd waar respondenten vinden dat er op dit moment in de coronacrisis vooral aandacht voor zou moeten zijn.
Respondenten benoemen verschillende aspecten waar op dit moment in de coronacrisis vooral aandacht voor zou moeten zijn. Iets wat vaak genoemd wordt is het handhaven van de regels. Het thuiswerken en 1,5 meter afstand houden wordt nu niet altijd gedaan en er wordt onvoldoende op gehandhaafd. Volgens verschillende respondenten zouden er daarom ook strengere maatregelen moeten komen. Een ander punt is de communicatie door het kabinet. Respondenten geven aan dat de communicatie nu vaak niet duidelijk en niet eenduidig is. Er zou volgens hen ook meer beroep moeten worden gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van mensen.

Veel respondenten geven daarnaast aan dat er extra aandacht moet zijn voor specifieke groepen, zoals ouderen, alleenstaanden, armen en anderszins kwetsbaren. Deze mensen moeten betrokken blijven anders heeft dat gevolgen voor hun mentale gesteldheid. Ook geven respondenten aan dat er aandacht moet zijn voor het ‘gewone’ leven naast corona. Het gaat hen hier o.a. om de sociale en economische aspecten: behouden mensen hun baan, hun inkomsten en vallen ondernemingen niet om?

Tot slot vindt een deel van de respondenten dat er met name aandacht zou moeten zijn voor de toenemende druk op de zorg. De situatie gaat wederom in de richting dat de reguliere zorg ruimte moet maken voor corona-gerelateerde zorg. Hier zou volgens hen extra aandacht aan moeten worden besteed. Het gericht bestrijden besmettingshaarden en inzet op testcapaciteit en vaccins zou hieraan extra aan kunnen bijdragen.

Bijlage A Resultaten uitgesplitst naar leeftijdsgroepen

In deze bijlage vindt u de **resultaten van de vijfde meting** uitgesplitst naar leeftijdsgroepen. We hebben getoetst of de resultaten van deze groepen Brabanders significant afwijken van elkaar. Of een resultaat significant afwijkt is afhankelijk van de grootte van de groep respondenten (n) en de spreiding van de antwoorden.

- **Verschillen tussen groepen:** Significante verschillen worden aangeduid met blauw (positieve afwijking), dan wel oranje (negatieve afwijking). Indien het verschil in resultaat significant afwijkt, maar niet per se positief of negatief is te noemen, zijn de verschillen aangeduid met grijs (neutrale afwijking).
- **Verschillen met 4e meting:** Met pijltjes hebben we aangegeven of een resultaat hoger (↑) of lager (↓) is dan gemeten bij de tweede meting.

1. Persoonlijke situatie

Tabel 12 **Vraag 1: Hoe voel je je door de huidige situatie? Meerdere antwoorden mogelijk. – %**

	Noord-Brabant	18-29 jaar	30-44 jaar	45-54 jaar	55-69 jaar	70+
n		184	345	346	611	508
Boos	7	8↑	10	8	6	5↑
Bang	6	8	7	5	5	7
Verdrietig	11	13↑	12	13↑	9	12↑
Gespannen/gestrest	15	22	20	17	11	6
Bezorgd	49	39↑	41↑	48↑	55↑	63↑
Rustig	37	38↓	37↓	38↓	37↓	33↓
Blij	3	3↓	5	2	1↓	2
Machteloos	29	36↑	27↑	29↑	29↑	27↑
Gefrustreerd	22	33↑	29↑	22↑	16↑	9
Anders	2	3	4	2	2↓	2

2. Tevredenheid leven en eenzaamheid

Tabel 13 **Vraag 2: Hoe tevreden ben je momenteel over het geheel genomen met jouw leven? Geef dit aan met een rapportcijfer van 1 (helemaal niet) tot en met 10 (helemaal wel). – %**

	Noord-Brabant	18-29 jaar	30-44 jaar	45-54 jaar	55-69 jaar	70+
n		183	344	344	604	506
Gemiddeld cijfer	7,1	6,7	6,9	7,1	7,3	7,5
1-5	11	17	13↓	10↓	9	7
6-7	45	55	48↑	49↑	38	38
8-10	44	29	39	41	53	56

Tabel 14 Vraag 3: Is deze score beter of slechter voor jou dan vóór de zomerperiode of hetzelfde? - %

	Noord-Brabant	18-29 jaar	30-44 jaar	45-54 jaar	55-69 jaar	70+
n		184	345	346	611	508
Beter	8	20	10↓	4↓	4↓	2↓
Hetzelfde	68	47↓	69	73	71	77↓
Slechter	25	33↑	21↑	23↑	25↑	20↑

Tabel 15 Vraag 4: Voel je je wel eens eenzaam of alleen? Zo ja, hoe vaak? - %

	Noord-Brabant	18-29 jaar	30-44 jaar	45-54 jaar	55-69 jaar	70+
n		184	345	346	611	508
Ja, vrijwel altijd	1	2	2↓	1	1	2
Ja, meestal	7	13↑	9	4	4	5
Soms wel, soms niet	29	39	32	31	22	25
Nee, meestal niet	32	30	31	35	33	29
Nee, vrijwel nooit	31	17	26	29↓	41	39

Tabel 16 Vraag 5: Voel je je meer of minder eenzaam dan vóór de zomerperiode? - %

	Noord-Brabant	18-29 jaar	30-44 jaar	45-54 jaar	55-69 jaar	70+
n		184	345	346	611	508
Ik voel me minder eenzaam	6	11↓	9↓	3↓	3↓	3↓
Er is niets veranderd	76	62	74	79	83	81
Ik voel me eenzamer	18	26↑	17	17↑	13↑	17↑

3. Opvolging van de adviezen en maatregelen

Tabel 17 Vraag 7: We zijn benieuwd hoe u denkt over de nieuwe maatregelen. Denkt u dat ze nut hebben? In welke mate staat u achter deze maatregelen, zoals deze nu gelden?- % (helemaal) wel

	Noord-Brabant	18-29 jaar	30-44 jaar	45-54 jaar	55-69 jaar	70+
n		179	343	342	600	500
Thuiswerken blijft de norm, tenzij dat echt niet kan.	82	80	75	81	86	86
Bezoek in de eigen woning, in de tuin of op het balkon is beperkt tot 3 gasten. Dit geldt naast het eigen huishouden en exclusief kinderen tot en met 12 jaar.	59	47	54	63	63	69
In andere gebouwen dan de eigen woning geldt dat er met max. 4 pers. een gezelschap mag worden gevormd.	62	52	56	63	66	73
Het aantal personen per ruimte wordt beperkt tot 30.	62	57	59	59	65	71
Eet- en drinkgelegenheden hebben tot 21.00 inloop, om 22.00 uur is de zaak gesloten.	48	37	42	40	55	67
Sportkantines zijn gesloten.	58	45	52	58	64	70
In de horeca is het verplicht bezoekers te vragen zich te registreren voor bron- en contactonderzoek door de GGD bij een besmetting.	69	59	65	66	75	81
De detailhandel moet deurbeleid voeren om ervoor te zorgen dat personen 1,5 meter afstand houden.	71	63	65	70	75	80
Mensen met een contactberoep vragen hun klanten zich te registreren.	75	70	70	72	80	83
Sportwedstrijden, zowel amateur als professioneel vinden plaats zonder publiek.	60	50	54	59	66	72
Het advies is het aantal reisbewegingen zoveel mogelijk te beperken.	74	68	67	73	78	83

Tabel 18 Vraag 8: In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen over de nieuwe maatregelen? - % (helemaal) eens

	Noord-Brabant	18-29 jaar	30-44 jaar	45-54 jaar	55-69 jaar	70+
n		177	335	336	594	501
Ik vind het goed dat deze maatregelen zijn ingevoerd	71	64	64	69	77	84
Ik denk dat (de meeste van) deze maatregelen nut hebben	65	59	56	60	71	77
Ik vind dat er andere maatregelen moeten worden ingevoerd	44	48	44	51	41	39
Ik vind dat deze maatregelen eerder hadden moeten worden ingevoerd	62	57	56	61	65	71

Tabel 19 Vraag 12: In welke mate heb je op dit moment vertrouwen in de adviezen en maatregelen die nu gelden om het coronavirus terug te dringen? - %

	Noord-Brabant	18-29 jaar	30-44 jaar	45-54 jaar	55-69 jaar	70+
n		170	325	326	575	490
Veel vertrouwen	5	3	5	4	5	6
Redelijk wat vertrouwen	57	57	53	56	58	61
Weinig vertrouwen	30	33	29	32	28	29
Geen vertrouwen	8	8	13	8	8	3

Tabel 20 Vraag 14: In hoeverre heb je in de afgelopen 4 weken onderstaande adviezen opgevolgd? - % Altijd

	Noord-Brabant	18-29 jaar	30-44 jaar	45-54 jaar	55-69 jaar	70+
n		174	332	337	602	499
Let op uw hygiëne (vaak/vaker uw handen wassen, gebruik papieren zakdoeken, zit zo min mogelijk aan uw gezicht, hoesten / niezen in ellenboog)	40	37	38	37	40	46
Geen handen schudden	78	63	75	81	85	86
Houd 1,5 meter afstand van elkaar	29	16	23	25	35	43
Blijf thuis als u last heeft van neusverkoudheid, hoesten, keelpijn of koorts	62	49 ↓	56	66	72	72
Blijf thuis als één van uw huisgenoten last heeft van koorts (geldt niet voor mensen in vitale beroepen)	65	55	61	66	72	74
Vermijd drukte	42	30	38	35	47	58
Probeer zoveel mogelijk thuis te werken of de werktijden te spreiden	42	35	44 ↑	40	48	54
Reis zoveel mogelijk buiten de spits	42	28	43	43	53	53

Tabel 21 Vraag 16: Heb je het idee dat andere mensen zich in de afgelopen 4 weken meer of minder aan de adviezen zijn gaan houden? Of is daarin niets veranderd?

	Noord-Brabant	18-29 jaar	30-44 jaar	45-54 jaar	55-69 jaar	70+
n		178	334	338	601	500
Ik heb het idee dat meer mensen zich aan de adviezen houden	8	10	7 ↑	8 ↑	8 ↑	8 ↑
Het is hetzelfde als eerder	22	25	30 ↑	23 ↑	17 ↑	17
Ik heb het idee dat minder mensen die zich aan de adviezen houden	70	66 ↓	63 ↓	69 ↓	75 ↓	75 ↓

De vragen over testen op corona zijn vanwege lage totale N niet verder uitgesplitst naar leeftijd.

4. Werksituatie

Tabel 22 Vraag 26: In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen? – % (helemaal) eens

	Noord-Brabant	18-29 jaar	30-44 jaar	45-54 jaar	55-69 jaar	70+
n		111	258	261	265	18
Ik maak mij zorgen over de toekomst van mijn baan/bedrijf	26	25	29	27	21	28
Sinds de coronacrisis ervaar ik een hogere werkdruk	36	38	32	40	39	15
Mijn werkgever zorgt ervoor dat ik me op mijn werk goed kan houden aan de corona- adviezen en maatrelen	65	67	59	67	73	72
Ik maak mij zorgen om besmettingsgevaar op mijn werk	35	38	31	36	38	35

5. Vertrouwen

Tabel 23 Vraag 24: Hoeveel vertrouwen heb je op dit moment in de aanpak van de coronacrisis door…? – %

De rijksoverheid	Noord-Brabant	18-29 jaar	30-44 jaar	45-54 jaar	55-69 jaar	70+
n		166	311	323	584	490
Veel vertrouwen	9	9↓	7↓	9↓	8↓	11↓
Redelijk wat vertrouwen	56	51↓	51	52	59	64
Weinig vertrouwen	25	29↑	25↑	27↑	24↑	19↑
Geen vertrouwen	11	11↑	17↑	12	10	5
De gemeente	**Noord-Brabant**	**18-29 jaar**	**30-44 jaar**	**45-54 jaar**	**55-69 jaar**	**70+**
n		146	289	292	537	458
Veel vertrouwen	7	7↓	7↓	5↓	6↓	10↓
Redelijk wat vertrouwen	53	46↓	49	55	56	56
Weinig vertrouwen	29	35↑	29↑	28↑	27↑	28↑
Geen vertrouwen	11	12↑	15↑	12	11↑	6
De gezondheidszorg	**Noord-Brabant**	**18-29 jaar**	**30-44 jaar**	**45-54 jaar**	**55-69 jaar**	**70+**
n		163	316	326	573	489
Veel vertrouwen	31	27↓	27↓	34	33↓	35
Redelijk wat vertrouwen	54	54	55↑	55↑	53	54
Weinig vertrouwen	10	14	11	9	9	8
Geen vertrouwen	4	5↑	7	3	5	2
RIVM	**Noord-Brabant**	**18-29 jaar**	**30-44 jaar**	**45-54 jaar**	**55-69 jaar**	**70+**
n		162	310	321	578	484
Veel vertrouwen	16	16↓	12↓	15↓	16↓	20↓
Redelijk wat vertrouwen	52	49↓	46	53	53	57
Weinig vertrouwen	21	23↑	24↑	20	20↑	17↑
Geen vertrouwen	12	12↑	18	13	10	6
De veiligheidsregio waar ik woon	**Noord-Brabant**	**18-29 jaar**	**30-44 jaar**	**45-54 jaar**	**55-69 jaar**	**70+**
n		154	290	295	539	461
Veel vertrouwen	10	9	10	8	9	12
Redelijk wat vertrouwen	59	53	56	60	62	63
Weinig vertrouwen	23	30	21	24	21	20
Geen vertrouwen	9	7	14	8	8	5

Tabel 24 Vraag 28: In hoeverre maak je je op dit moment zorgen over ... - %

	Noord-Brabant	18-29 jaar	30-44 jaar	45-54 jaar	55-69 jaar	70+
Mijn lichamelijke gezondheid of die van mijn gezinsleden						
n		163	311	324	576	477
Geen zorgen	40	37	46 ↓	38 ↓	38 ↓	39
Enige zorgen	48	49	42	51 ↑	52 ↑	47
Veel zorgen	12	14 ↑	12 ↑	11	10	14
De lichamelijke gezondheid van familie of vrienden						
n		163	311	324	576	470
Geen zorgen	29	23 ↓	31	28 ↓	30 ↓	32 ↓
Enige zorgen	57	58 ↑	53	61	58 ↑	56
Veel zorgen	14	18	16	12	11	12
Mijn geestelijke / mentale gezondheid						
n		161	303	323	580	476
Geen zorgen	61	50	55	60	67	70 ↓
Enige zorgen	27	29	28	28	26 ↑	23
Veel zorgen	12	21 ↑	17	12	7	8
Mijn financiële situatie						
n		165	316	322	571	475
Geen zorgen	63	53	52 ↓	58	73	79
Enige zorgen	25	28	32	29	19	17
Veel zorgen	12	20 ↑	17 ↑	13	8	4
Mijn werksituatie						
n		156	282	291	346	85
Geen zorgen	60	54	55 ↓	59	69	86
Enige zorgen	28	35	31 ↑	27	23	9
Veel zorgen	12	11	14	14	8	5
De gevolgen van de crisis voor de economie						
n		162	312	330	580	471
Geen zorgen	9	18	11 ↓	10	5 ↓	3 ↓
Enige zorgen	45	45 ↓	48	40 ↓	43 ↓	47
Veel zorgen	46	37 ↑	41 ↑	50 ↑	52 ↑	50 ↑
De voortgang van mijn studie						
n		95	81	42	50	35
Geen zorgen	50	38	51	58	79	70
Enige zorgen	25	26 ↓	32	21	10	18
Veel zorgen	26	36 ↑	17	20	11	12
Het onderwijs van uw kind(eren)						
n		30	187	186	120	79
Geen zorgen	30	67 ↑	26 ↓	19 ↓	33	30
Enige zorgen	48	15 ↓	51 ↑	54	47	50
Veel zorgen	23	19	23 ↑	27 ↑	19	20
Een kwetsbaar / eenzaam persoon in mijn omgeving						
n		124	229	227	379	299
Geen zorgen	16	17	22 ↓	16 ↓	12	9 ↓
Enige zorgen	58	43 ↓	53	63	65	69
Veel zorgen	26	40 ↑	25 ↑	21	23	23

	Noord-Brabant	18-29 jaar	30-44 jaar	45-54 jaar	55-69 jaar	70+
Een gezin waarvan ik weet dat er thuis spanningen zijn						
n		83	143	94	154	130
Geen zorgen	27	23	34	31	25	16
Enige zorgen	47	44	43	49	47	61
Veel zorgen	26	33	23	20	28	23
Ouderen en kwetsbare mensen in het algemeen						
n		163	299	316	564	471
Geen zorgen	8	6↓	14	7↓	7	5
Enige zorgen	59	59	55↓	61	60↓	58↓
Veel zorgen	33	35	32↑	32	33	37↑
Reguliere zorg en hulp in ziekenhuizen						
n		158	311	321	577	483
Geen zorgen	11	8↓	17↓	11↓	9↓	10↓
Enige zorgen	54	52	52↑	57↑	56↑	52
Veel zorgen	34	39↑	31↑	31↑	35↑	37↑
Zorg en hulp aan corona-patiënten in ziekenhuizen						
n		154	300	315	570	478
Geen zorgen	23	22↓	28↓	30↓	20↓	16↓
Enige zorgen	52	51↑	53↑	50↑	54↑	52↑
Veel zorgen	25	27↑	19↑	20↑	26↑	32↑
Overige zorg en hulp (zoals thuiszorg)						
n		148	289	295	548	450
Geen zorgen	14	17↓	19↓	14↓	10↓	12↓
Enige zorgen	58	52	55↑	63↑	61↑	58
Veel zorgen	28	31↑	26↑	24↑	29↑	30↑
De veiligheid in mijn woonplaats						
n		150	298	314	550	442
Geen zorgen	45	54↓	50↓	50↓	42↓	27↓
Enige zorgen	44	35↑	41↓	41↑	46↑	55↑
Veel zorgen	12	11↑	9↑	9	12↑	18↑
Hoe lang deze situatie nog gaat duren, de duur van deze crisis						
n		162	314	328	573	470
Geen zorgen	8	7↓	9↓	8↓	8↓	7
Enige zorgen	41	35↓	41↓	41	43↓	43↓
Veel zorgen	51	58↑	50↑	52↑	49↑	50↑
Andere mensen die zich niet aan de maatregelen en adviezen houden						
n		157	308	325	569	480
Geen zorgen	14	24↑	18↓	15	10	6
Enige zorgen	38	36↓	39↓	43	37↓	33↓
Veel zorgen	48	40↑	43↑	42↑	53↑	61↑
De gevolgen van een tweede coronagolf*						
n		162	310	330	579	480
Geen zorgen	9	12	13	7	7	6
Enige zorgen	44	45	48	51	41	35
Veel zorgen	47	43	39	42	52	59
Het toenemend aantal besmettingen onder jongeren*						
n		161	305	328	575	477
Geen zorgen	17	28	26	16	10	8
Enige zorgen	42	46	46	46	40	33
Veel zorgen	41	26	29	38	50	60

** Item alleen opgenomen in 5-meting

Tabel 25 Vraag 25: Zijn jouw zorgen in de afgelopen 4 weken toegenomen, gelijk gebleven of juist afgenomen? - %

	Noord-Brabant	18-29 jaar	30-44 jaar	45-54 jaar	55-69 jaar	70+
n		177	332	336	598	496
Mijn zorgen zijn toegenomen	51	57	46	53	52	49
Mijn zorgen gelijk gebleven	43	36	44	43	44	49
Mijn zorgen zijn afgenomen	2	3	3	1	0	0
Ik maak me geen zorgen	4	5	7	4	4	1

Bijlage B Resultaten uitgesplitst naar Brabantse veiligheidsregio's

In deze bijlage vindt u de **resultaten van de vijfde meting** uitgesplitst naar veiligheidsregio's. We hebben getoetst of de resultaten van deze groepen Brabanders significant afwijken van elkaar. Of een resultaat significant afwijkt is afhankelijk van de grootte van de groep respondenten (n) en de spreiding van de antwoorden.

- **Verschillen tussen groepen:** Significante verschillen worden aangeduid met blauw (positieve afwijking), dan wel oranje (negatieve afwijking). Indien het verschil in resultaat significant afwijkt, maar niet per se positief of negatief is te noemen, zijn de verschillen aangeduid met grijs (neutrale afwijking).

We hebben bij deze uitsplitsing geen vergelijking in de tijd in deze bijlage opgenomen.

1. Persoonlijke situatie

Tabel 26 Vraag 1: Hoe voel je je door de huidige situatie? Meerdere antwoorden mogelijk. – %

	Noord-Brabant	Brabant-Noord	Midden- en West-Brabant	Brabant-Zuidoost
n		528	953	500
Boos	7	7	8	7
Bang	6	6	6	7
Verdrietig	11	12	11	12
Gespannen/gestrest	15	14	14	17
Bezorgd	49	51	49	48
Rustig	37	35	36	40
Blij	3	3	4	2
Machteloos	29	31	29	28
Gefrustreerd	22	22	23	20
Anders	2	4	2	2

2. Tevredenheid leven en eenzaamheid

Tabel 27 Vraag 2: Hoe tevreden ben je momenteel over het geheel genomen met jouw leven? Geef dit aan met een rapportcijfer van 1 (helemaal niet) tot en met 10 (helemaal wel). – %

	Noord-Brabant	Brabant-Noord	Midden- en West-Brabant	Brabant-Zuidoost
n		528	945	495
Gemiddeld cijfer	7,1	7,0	7,1	7,1
1-5	11	11	12	11
6-7	45	48	44	44
8-10	44	42	44	45

Tabel 28 Vraag 3: Is deze score beter of slechter voor jou dan vóór de zomerperiode of hetzelfde? – %

	Noord-Brabant	Brabant-Noord	Midden- en West-Brabant	Brabant-Zuidoost
n		528	953	500
Beter	8	11	6	7
Hetzelfde	68	65	69	67
Slechter	25	24	24	25

Tabel 29 Vraag 4: Voel je je wel eens eenzaam of alleen? Zo ja, hoe vaak? – %

	Noord-Brabant	Brabant-Noord	Midden- en West-Brabant	Brabant-Zuidoost
n		528	953	500
Ja, vrijwel altijd	1	1	1	3
Ja, meestal	7	6	7	7
Soms wel, soms niet	29	32	29	27
Nee, meestal niet	32	30	32	32
Nee, vrijwel nooit	31	31	31	30

Tabel 30 Vraag 5: Voel je je meer of minder eenzaam dan 4 weken geleden vóór de zomerperiode – %

	Noord-Brabant	Brabant-Noord	Midden- en West-Brabant	Brabant-Zuidoost
n		528	953	500
Ik voel me minder eenzaam	6	6	6	6
Er is niets veranderd	76	73	76	80
Ik voel me eenzamer	18	21	18	14

3. Opvolging van de adviezen

Tabel 31 Vraag 7: We zijn benieuwd hoe u denkt over de nieuwe maatregelen. Denkt u dat ze nut hebben? In welke mate staat u achter deze maatregelen, zoals deze nu gelden? – % (helemaal) wel

	Noord-Brabant	Brabant-Noord	Midden- en West-Brabant	Brabant-Zuidoost
n		517	929	492
Thuiswerken blijft de norm, tenzij dat echt niet kan.	82	83	81	80
Bezoek in de eigen woning, in de tuin of op het balkon is beperkt tot 3 gasten. Dit geldt naast het eigen huishouden en exclusief kinderen tot en met 12 jaar.	59	61	58	59
In andere gebouwen dan de eigen woning geldt dat er met max. 4 pers. een gezelschap mag worden gevormd.	62	66	60	62
Het aantal personen per ruimte wordt beperkt tot 30.	62	61	63	62
Eet- en drinkgelegenheden hebben tot 21.00 inloop, om 22.00 uur is de zaak gesloten.	48	49	48	48
Sportkantines zijn gesloten.	58	60	58	57
In de horeca is het verplicht bezoekers te vragen zich te registreren voor bron- en contactonderzoek door de GGD bij een besmetting.	69	72	67	70
De detailhandel moet deurbeleid voeren om ervoor te zorgen dat personen 1,5 meter afstand houden.	71	72	69	72
Mensen met een contactberoep vragen hun klanten zich te registreren.	75	76	73	77
Sportwedstrijden, zowel amateur als professioneel vinden plaats zonder publiek.	60	62	60	59
Het advies is het aantal reisbewegingen zoveel mogelijk te beperken.	74	78	73	71

Tabel 32 **Vraag 8: In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen over de nieuwe maatregelen? - % (helemaal) eens**

	Noord-Brabant	Brabant-Noord	Midden- en West-Brabant	Brabant-Zuidoost
N		519	927	478
Ik vind het goed dat deze maatregelen zijn ingevoerd	71	73	70	71
Ik denk dat (de meeste van) deze maatregelen nut hebben	65	68	63	64
Ik vind dat er andere maatregelen moeten worden ingevoerd	44	47	42	45
Ik vind dat deze maatregelen eerder hadden moeten worden ingevoerd	62	69	59	59

Tabel 33 **Vraag 12: In welke mate heb je op dit moment vertrouwen in de adviezen en maatregelen die nu gelden om het coronavirus terug te dringen? - %**

	Noord-Brabant	Brabant-Noord	Midden- en West-Brabant	Brabant-Zuidoost
n		510	891	472
Veel vertrouwen	5	5	5	5
Redelijk wat vertrouwen	57	55	58	58
Weinig vertrouwen	30	34	27	30
Geen vertrouwen	8	6	10	8

Tabel 34 **Vraag 14: In hoeverre heb je in de afgelopen 4 weken onderstaande adviezen opgevolgd? - % altijd**

	Noord-Brabant	Brabant-Noord	Midden- en West-Brabant	Brabant-Zuidoost
n		517	928	487
Let op uw hygiëne (vaak/vaker uw handen wassen, gebruik papieren zakdoeken, zit zo min mogelijk aan uw gezicht, hoesten / niezen in ellenboog)	40	42	37	40
Geen handen schudden	78	79	76	82
Houd 1,5 meter afstand van elkaar	29	30	27	30
Blijf thuis als u last heeft van neusverkoudheid, hoesten, keelpijn of koorts	62	63	62	63
Blijf thuis als één van uw huisgenoten last heeft van koorts (geldt niet voor mensen in vitale beroepen)	65	68	61	68
Vermijd drukte	42	43	40	44
Probeer zoveel mogelijk thuis te werken of de werktijden te spreiden	42	48	40	40
Reis zoveel mogelijk buiten de spits	42	45	40	44

Tabel 35 **Vraag 16: Heb je het idee dat andere mensen zich in de afgelopen 4 weken meer of minder aan de adviezen zijn gaan houden? Of is daarin niets veranderd? - %**

	Noord-Brabant	Brabant-Noord	Midden- en West-Brabant	Brabant-Zuidoost
n		519	929	491
Ik heb het idee dat meer mensen zich aan de adviezen houden	8	9	8	7
Het is hetzelfde als eerder	22	19	24	24
Ik heb het idee dat minder mensen die zich aan de adviezen houden	70	72	69	69

De vragen over testen op corona zijn vanwege lage totale N niet verder uitgesplitst naar leeftijd.

4. Werksituatie

Tabel 36 In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen? - % (helemaal) eens

	Noord-Brabant	Brabant-Noord	Midden- en West-Brabant	Brabant-Zuidoost
n		240	434	225
Ik maak mij zorgen over de toekomst van mijn baan/bedrijf	26	28	23	28
Sinds de coronacrisis ervaar ik een hogere werkdruk	36	36	35	38
Mijn werkgever zorgt ervoor dat ik me op mijn werk goed kan houden aan de corona- adviezen en maatrelen	65	66	64	69
Ik maak mij zorgen om besmettingsgevaar op mijn werk	35	45	32	31

5. Vertrouwen

Tabel 37 Vraag 24: Hoeveel vertrouwen heb je op dit moment in de aanpak van de coronacrisis door ...? - %

De rijksoverheid	Noord-Brabant	Brabant-Noord	Midden- en West-Brabant	Brabant-Zuidoost
n		499	893	470
Veel vertrouwen	9	9	9	9
Redelijk wat vertrouwen	56	55	54	58
Weinig vertrouwen	25	27	24	23
Geen vertrouwen	11	9	13	10
De gemeente				
n		460	813	439
Veel vertrouwen	7	5	8	7
Redelijk wat vertrouwen	53	54	50	56
Weinig vertrouwen	29	31	29	26
Geen vertrouwen	11	11	13	10
De gezondheidszorg				
n		495	888	472
Veel vertrouwen	31	32	30	32
Redelijk wat vertrouwen	54	58	53	52
Weinig vertrouwen	10	7	11	11
Geen vertrouwen	4	4	5	4
RIVM				
n		491	886	466
Veel vertrouwen	16	16	15	17
Redelijk wat vertrouwen	52	52	50	52
Weinig vertrouwen	21	21	22	19
Geen vertrouwen	12	11	12	12
De veiligheidsregio waarin ik woon				
n		457	818	453
Veel vertrouwen	10	10	9	11
Redelijk wat vertrouwen	59	59	59	60
Weinig vertrouwen	23	25	23	21
Geen vertrouwen	9	7	10	9

Tabel 38 Vraag 28: In hoeverre maak je je op dit moment zorgen over ... - %

	Noord-Brabant	Brabant-Noord	Midden- en West-Brabant	Brabant-Zuidoost
Mijn lichamelijke gezondheid of die van mijn gezinsleden				
n		500	880	459
Geen zorgen	40	36	40	43
Enige zorgen	48	52	48	45
Veel zorgen	12	12	12	12
De lichamelijke gezondheid van familie of vrienden				
n		497	878	463
Geen zorgen	29	26	29	31
Enige zorgen	57	59	56	56
Veel zorgen	14	15	14	13
Mijn geestelijke / mentale gezondheid				
n		494	876	462
Geen zorgen	61	57	63	59
Enige zorgen	27	29	25	27
Veel zorgen	12	13	12	14
Mijn financiële situatie				
n		493	880	465
Geen zorgen	63	63	65	61
Enige zorgen	25	26	23	26
Veel zorgen	12	11	12	13
Mijn werksituatie				
n		312	551	286
Geen zorgen	60	58	61	59
Enige zorgen	28	29	29	27
Veel zorgen	12	12	10	14
De gevolgen van de crisis voor de economie				
n		495	886	463
Geen zorgen	9	11	10	6
Enige zorgen	45	42	45	46
Veel zorgen	46	47	45	48
De voortgang van mijn studie				
n		76	150	74
Geen zorgen	50	51	55	40
Enige zorgen	25	27	25	23
Veel zorgen	26	22	20	37
Het onderwijs van uw kind(eren)				
n		161	285	152
Geen zorgen	30	28	32	27
Enige zorgen	48	43	49	49
Veel zorgen	23	29	20	24
Een kwetsbaar / eenzaam persoon in mijn omgeving				
n		357	582	310
Geen zorgen	16	15	16	15
Enige zorgen	58	57	60	56
Veel zorgen	26	27	24	28

	Noord-Brabant	Brabant-Noord	Midden- en West-Brabant	Brabant-Zuidoost
Een gezin waarvan ik weet dat er thuis spanningen zijn				
n		175	268	158
Geen zorgen	27	36	23	23
Enige zorgen	47	42	49	48
Veel zorgen	26	22	28	28
Ouderen en kwetsbare mensen in het algemeen				
n		490	865	448
Geen zorgen	8	6	9	8
Enige zorgen	59	60	60	56
Veel zorgen	33	33	32	36
Reguliere zorg en hulp in ziekenhuizen				
n		495	881	464
Geen zorgen	11	8	12	13
Enige zorgen	54	57	53	53
Veel zorgen	34	35	35	34
Zorg en hulp aan corona-patiënten in ziekenhuizen				
n		488	864	456
Geen zorgen	23	20	25	23
Enige zorgen	52	54	50	54
Veel zorgen	25	26	25	23
Overige zorg en hulp (zoals thuiszorg)				
n		460	825	437
Geen zorgen	14	11	14	17
Enige zorgen	58	60	58	56
Veel zorgen	28	29	27	27
De veiligheid in mijn woonplaats				
n		462	833	448
Geen zorgen	45	44	45	43
Enige zorgen	44	45	43	44
Veel zorgen	12	10	12	12
Hoe lang deze situatie nog gaat duren, de duur van deze crisis				
n		496	876	464
Geen zorgen	8	6	9	8
Enige zorgen	41	37	43	41
Veel zorgen	51	57	48	51
Andere mensen die zich niet aan de adviezen en maatregelen houden				
n		496	868	465
Geen zorgen	14	12	16	15
Enige zorgen	38	34	37	40
Veel zorgen	48	54	47	45
De gevolgen van een tweede coronagolf*				
n		495	884	469
Geen zorgen	9	6	10	10
Enige zorgen	44	43	46	43
Veel zorgen	47	51	44	47
Het toenemend aantal besmettingen onder jongeren*				
n		497	874	463
Geen zorgen	17	12	19	19
Enige zorgen	42	42	43	41
Veel zorgen	41	46	38	40

*Vraag alleen opgenomen in 5-meting

Tabel 39 Vraag 24: Zijn jouw zorgen in de afgelopen 4 weken toegenomen, gelijk gebleven of juist afgenomen? - %

	Noord-Brabant	Brabant-Noord	Midden- en West-Brabant	Brabant-Zuidoost
n		518	921	488
Mijn zorgen zijn toegenomen	51	56	50	48
Mijn zorgen gelijk gebleven	43	39	43	46
Mijn zorgen zijn afgenomen	2	1	2	1
Ik maak me geen zorgen	4	4	4	5

Bijlage C Achtergrondkenmerken

Achtergrondkenmerken respondenten

Hieronder geven we in tabellen de achtergrondkenmerken van de 2.002 respondenten die aan dit onderzoek hebben meegewerkt. De gepresenteerde gegevens zijn ongewogen.

Tabel 40 Totale respons

	n	%
Brabantpanel	751	38
PanelClix	1.251	62
Totaal	2.002	100

Tabel 41 Respons naar geslacht

	n	%
Vrouw	967	48
Man	1.008	50
Onbekend	*27*	*1*
Totaal	2.002	100

Tabel 42 Respons naar leeftijd

	n	%
18 – 29 jaar	184	9
30 – 44 jaar	345	17
45 – 54 jaar	346	17
55 – 69 jaar	611	31
70 jaar en ouder	508	25
Onbekend	*8*	*0*
Totaal	2.002	100

Tabel 43 Respons naar opleidingsniveau

	n	%
Laag	495	25
Midden	757	38
Hoog	732	37
Onbekend	*18*	*1*
Totaal	2.002	100

Tabel 44 Respons naar veiligheidsregio

	n	%
Brabant-Noord	528	26
Midden- en West-Brabant	953	48
Brabant-Zuidoost	500	25
Onbekend	*21*	*1*
Totaal	2.002	100

Bijlage D Vragenlijst 5-meting

Vragenlijst 5-meting
Monitor Maatschappelijke effecten coronavirus
Het PON | versie 29.09.2020
Uitgezet onder online panels: Brabantpanel en panel PanelClix.

Vragenlijst effecten coronavirus
Welkom bij deze nieuwe vragenlijst. Het coronavirus houdt de samenleving al enige tijd bezig. Kort voor de zomerperiode stuurden we je de 4e vragenlijst over dit thema. Inmiddels zien we het aantal besmettingen in de provincie oplopen en zijn er weer nieuwe landelijke maatregelen afgekondigd.

Enkele vragen uit deze 5e vragenlijst hebben we je in eerdere onderzoeken ook al voorgelegd. We vragen je deze opnieuw te beantwoorden. Op die manier kunnen we kijken of er verschillen zijn in de Brabantse samenleving ten opzichte van de eerdere metingen.

Hoe gaat het met jou en wat is jouw persoonlijke situatie?
In dit blok staan vragen over hoe je op dit moment jouw situatie in jouw buurt en leefomgeving ervaart en hoe die veranderd is als gevolg van het coronavirus.

1. Hoe voel je je door de huidige situatie? Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Boos
- ☐ Bang
- ☐ Verdrietig
- ☐ Gespannen/gestrest
- ☐ Bezorgd
- ☐ Rustig
- ☐ Blij
- ☐ Machteloos
- ☐ Gefrustreerd
- ☐ Anders, namelijk.....

2. Hoe tevreden ben je momenteel over het geheel genomen met jouw leven?
Geef een cijfer van 1 (helemaal niet) tot en met 10 (helemaal wel).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	weet niet/ geen mening
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. Is deze score <u>op dit moment</u> beter of slechter voor jou dan vóór de zomerperiode of hetzelfde?

- ☐ Beter
- ☐ Hetzelfde
- ☐ Slechter

4. Voel je je wel eens eenzaam of alleen? Zo ja, hoe vaak?

- ☐ Ja, vrijwel altijd
- ☐ Ja, meestal
- ☐ Soms wel, soms niet
- ☐ Nee, meestal niet
- ☐ Nee, vrijwel nooit

5. Voel je je op dit moment meer of minder eenzaam dan vóór de zomerperiode?

☐ Ik voel me minder eenzaam

☐ Ik voel me eenzamer

☐ Er is niets veranderd

[indien Ik voel me eenzamer]

6. Kan je toelichten waarom je je eenzamer bent gaan voelen?

Nieuwe landelijke maatregelen

Afgelopen maandag 28 september zijn tijdens een persconferentie nieuwe landelijke maatregelen afgekondigd. De maatregelen gelden sinds afgelopen dinsdag 18.00 uur en zijn in elk geval voor de komende drie weken van kracht. De maatregelen zijn erop gericht om de kans op grote drukte en het aantal sociale contactmomenten tussen mensen te beperken, zonder de samenleving en de economie op slot te doen. We stellen je zo een aantal vragen over de nieuwe landelijke maatregelen.

7. We zijn benieuwd hoe u denkt over de nieuwe maatregelen. Denkt u dat ze nut hebben?
In welke mate staat u achter deze maatregelen, zoals deze nu gelden?

	Helemaal niet	Niet	Neutraal	Wel	Helemaal wel	Weet niet / geen mening
Thuiswerken blijft de norm, tenzij dat echt niet kan.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bezoek in de eigen woning, in de tuin of op het balkon is beperkt tot 3 gasten. Dit geldt naast het eigen huishouden en exclusief kinderen tot en met 12 jaar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
In andere gebouwen dan de eigen woning geldt dat er met maximaal 4 personen een gezelschap mag worden gevormd.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het aantal personen per ruimte wordt beperkt tot 30.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Eet- en drinkgelegenheden hebben tot 21.00 inloop, om 22.00 uur is de zaak gesloten.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sportkantines zijn gesloten.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
In de horeca is het verplicht bezoekers te vragen zich te registreren voor bron- en contactonderzoek door de GGD bij een besmetting.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De detailhandel moet deurbeleid voeren om ervoor te zorgen dat personen 1,5 meter afstand houden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mensen met een contactberoep vragen hun klanten zich te registreren.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sportwedstrijden, zowel amateur als professioneel vinden plaats zonder publiek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het advies is het aantal reisbewegingen zoveel mogelijk te beperken.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8. In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen over de nieuwe maatregelen?

		Helemaal eens	Eens	Niet eens, niet oneens	Oneens	Helemaal oneens	Weet niet / geen mening
a.	Ik vind het goed dat deze maatregelen zijn ingevoerd	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b.	Ik denk dat (de meeste van) deze maatregelen nut hebben	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c.	Ik vind dat er andere maatregelen moeten worden ingevoerd	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d.	Ik vind dat deze maatregelen eerder hadden moeten worden ingevoerd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[indien (helemaal) oneens stelling a]

9. Waarom vind je het niet goed dat deze maatregelen zijn ingevoerd?

[indien (helemaal) oneens stelling b]

10. Waarom ben je het niet eens met de stelling dat de (meeste van de) maatregelen nut hebben?

[indien (helemaal) eens stelling c]

11. Welke andere maatregelen zouden volgens jou ingevoerd moeten worden?

12. In welke mate heb je <u>op dit moment</u> vertrouwen in de adviezen en maatregelen die nu gelden om het coronavirus terug te dringen?

☐ Veel vertrouwen
☐ Redelijk wat vertrouwen
☐ Weinig vertrouwen
☐ Geen vertrouwen
☐ Weet niet / geen mening

[indien weinig of geen vertrouwen]

13. Als je wilt kan je je antwoord hieronder toelichten.

Adviezen

Nu volgt een blok met vragen over de adviezen van het Rijk en de impact daarvan op jouw dagelijks leven. Het gaat om deze adviezen zoals ze tot vóór dinsdag 18 uur golden (na die tijd zijn enkele adviezen, zoals over thuiswerken en reizen aangepast).

14. In hoeverre heb je <u>in de afgelopen 4 weken</u> (vóór afgelopen dinsdag) onderstaande adviezen opgevolgd?

	Altijd	Meestal wel	Meestal niet	Nooit	NVT
Let op uw hygiëne (vaak/vaker uw handen wassen, gebruik papieren zakdoeken, zit zo min mogelijk aan uw gezicht, hoesten / niezen in ellenboog)	☐	☐	☐	☐	☐
Geen handen schudden	☐	☐	☐	☐	☐
Houd 1,5 meter afstand van elkaar	☐	☐	☐	☐	☐
Blijf thuis als u last heeft van neusverkoudheid, hoesten, keelpijn of koorts	☐	☐	☐	☐	☐
Blijf thuis als één van uw huisgenoten last heeft van koorts (geldt niet voor mensen in vitale beroepen)	☐	☐	☐	☐	☐
Vermijd drukte	☐	☐	☐	☐	☐
Probeer zoveel mogelijk thuis te werken of de werktijden te spreiden	☐	☐	☐	☐	☐
Reis zoveel mogelijk buiten de spits	☐	☐	☐	☐	☐

15. Kun je toelichten waarom je sommige adviezen (meestal) niet opgevolgd hebt?

Per advies toelichting mogelijk

16. Heb je het idee dat andere mensen zich <u>in de afgelopen 4 weken</u> meer of minder aan de adviezen zijn gaan houden? Of is daarin niets veranderd?

☐ Ik heb het idee dat <u>meer</u> mensen zich aan de adviezen houden
☐ Het is hetzelfde als eerder
☐ Ik heb het idee dat <u>minder</u> mensen die zich aan de adviezen houden

17. De laatste tijd zien we dat het aantal besmettingen onder jongeren (18-29 jarigen) toeneemt. Wat zou jongeren stimuleren om zich beter aan de adviezen te houden? We zijn benieuwd naar jouw ideeën hierover, je kan ze hieronder beschrijven.

☐ Dat weet ik niet

TESTEN OP CORONA/COVID-19

18. Iedereen met corona-gerelateerde klachten (zoals hoesten, neusverkouden, koorts) kan zich laten testen op het virus. Heb jij je in de afgelopen vier weken laten testen?

- ☐ Ja, ik heb mij 1 x laten testen
- ☐ Ja, ik heb mij meerdere keren laten testen
- ☐ Nee, ik had geen klachten
- ☐ Nee, maar ik had wel corona-gerelateerde klachten
- ☐ Dat weet ik niet > blok overslaan

[indien nee maar wel klachten (4)] [randomiseren]

19. Waarom heb je je niet laten testen? Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Mijn klachten zijn vanzelf overgegaan
- ☐ Ik ben in thuisquarantaine gegaan tot mijn klachten over gingen
- ☐ Ik denk dat mijn klachten niet door het coronavirus veroorzaakt zijn
- ☐ Ik moest (te) lang wachten voordat ik een afspraak kon maken
- ☐ Ik moest (te) ver reizen om me te laten testen
- ☐ Ik wist niet hoe ik een afspraak voor een coronatest kon maken
- ☐ Andere reden, namelijk……

[indien ja]

20. Binnen welke termijn kon je terecht bij een testlocatie (nadat je een telefonische afspraak had gemaakt voor een test)? Indien je je meerdere keren hebt laten testen bedoelen we de meest recente test.

- ☐ Binnen 1 dag
- ☐ Binnen 2 dagen
- ☐ Binnen 3 dagen
- ☐ Anders, namelijk…….
- ☐ Dat weet ik niet meer

21. Kon je voor jouw test terecht bij een testlocatie bij jou in de buurt (+/- 10km)?

- ☐ Ja
- ☐ Nee, en dat vond ik vervelend
- ☐ Nee, maar dat vond ik niet erg

22. Binnen welke termijn kreeg je de uitslag van jouw test? Indien je je meerdere keren hebt laten testen bedoelen we de meest recente test.

- ☐ Binnen 48 uur
- ☐ Na 48 uur
- ☐ Ik wacht nog op de uitslag
- ☐ Anders, namelijk…….
- ☐ Dat weet ik niet meer

23. In hoeverre ben je tevreden of ontevreden over het gehele proces rondom het laten testen op het coronavirus?

- ☐ Heel tevreden
- ☐ Tevreden
- ☐ Zowel tevreden als ontevreden
- ☐ Ontevreden
- ☐ Heel ontevreden

24. Als je wilt, kun je hieronder jouw antwoord toelichten.

WERKSITUATIE

25. Werk of studeer je? Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Ja, ik werk in loondienst
- ☐ Ja, ik ben ZZP'er
- ☐ Ja, ik ben ondernemer
- ☐ Ja, ik studeer > *routing naar vraag 27*
- ☐ Nee > *routing naar vraag 27*

[routing; alleen loondienst, ZZP en ondernemer]

26. In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?

	Niet van toepassing	Helemaal eens	Eens	Niet eens, niet oneens	Oneens	Helemaal oneens	Weet niet / geen mening
a. Ik maak mij zorgen over de toekomst van mijn baan/bedrijf	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b. Sinds de coronacrisis ervaar ik een hogere werkdruk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c. Mijn werkgever zorgt ervoor dat ik me op mijn werk goed kan houden aan de corona- adviezen en maatrelen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d. Ik maak mij zorgen om besmettingsgevaar op mijn werk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

VERTROUWEN

27. Hoeveel vertrouwen heb je <u>op dit moment</u> in de aanpak van de coronacrisis door:

	Veel vertrouwen	Redelijk wat vertrouwen	Weinig vertrouwen	Geen vertrouwen	Weet niet / geen mening
De rijksoverheid	☐	☐	☐	☐	☐
De gemeente	☐	☐	☐	☐	☐
De gezondheidszorg	☐	☐	☐	☐	☐
RIVM	☐	☐	☐	☐	☐
De veiligheidsregio waarin ik woon	☐	☐	☐	☐	☐

ZORGEN

28. In hoeverre maak je je op dit moment zorgen over…

	Geen zorgen	Enige zorgen	Veel zorgen	Niet van toepassing	Weet niet / geen mening
Mijn lichamelijke gezondheid of die van mijn gezinsleden	☐	☐	☐	☐	☐
De lichamelijke gezondheid van familie of vrienden	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn geestelijke / mentale gezondheid	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn financiële situatie	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn werksituatie	☐	☐	☐	☐	☐
De gevolgen van de crisis voor de economie	☐	☐	☐	☐	☐
De voortgang van mijn studie	☐	☐	☐	☐	☐
Het onderwijs van mijn kind(eren)	☐	☐	☐	☐	☐
Een kwetsbaar / eenzaam persoon in mijn omgeving	☐	☐	☐	☐	☐
Een gezin waarvan ik weet dat er thuis spanningen zijn	☐	☐	☐	☐	☐
Ouderen en kwetsbare mensen in het algemeen	☐	☐	☐	☐	☐
Reguliere zorg en hulp in ziekenhuizen	☐	☐	☐	☐	☐
Zorg en hulp aan corona-patiënten in ziekenhuizen	☐	☐	☐	☐	☐
Overige zorg en hulp (zoals thuiszorg)	☐	☐	☐	☐	☐
De veiligheid in mijn woonplaats	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe lang deze situatie nog gaat duren, de duur van deze crisis	☐	☐	☐	☐	☐
Andere mensen die zich niet aan de maatregelen en adviezen houden	☐	☐	☐	☐	☐
De gevolgen van de tweede coronagolf	☐	☐	☐	☐	☐
Het toenemend aantal besmettingen onder jongeren	☐	☐	☐	☐	☐

29. Ik maak me over iets anders zorgen, namelijk….

30. Zijn jouw zorgen in de afgelopen 4 weken toegenomen, gelijk gebleven of juist afgenomen?

☐ Mijn zorgen zijn toegenomen
☐ Mijn zorgen gelijk gebleven
☐ Mijn zorgen zijn afgenomen
☐ Ik maak me geen zorgen

[alleen indien zorgen toe / gelijk / afgenomen].

31. Kun je kort omschrijven waarover je je op dit moment het meeste zorgen maakt?

☐ Dat weet ik niet

32. Waar zou op dit moment in de coronacrisis vooral aandacht voor moeten zijn?

☐ Dat weet ik niet

33. Heb je tot slot nog opmerkingen over deze vragenlijst of over dit onderwerp? Deze kun je hieronder kwijt.

Hartelijk dank voor je medewerking!

HET PON

OPGERICHT IN
1947

GEVESTIGD IN
TILBURG

KENNISONDERNEMING
STICHTING ZONDER WINSTOOGMERK

AANTAL MEDEWERKERS
20

INTENSIEVE SAMENWERKINGEN
MET UNIVERSEITEN EN ANDERE KENNISINSTELLINGEN

SPECIFIEKE THEMA'S
- VEERKRACHT
- RUIMTE EN ENERGIE
- OMGEVING
- ARBEID
- CULTUUR
- ERFGOED
- MIGRATIE
- PARTICIPATIE
- JEUGD
- STURING

ONZE OPDRACHTGEVERS
- PROVINCIES
- GEMEENTEN
- ZORG- EN WELZIJNSINSTELLINGEN
- FONDSEN

HET PON

Over het PON

Passie voor samen leven

Het PON is een kennisonderneming in het hart van de samenleving. We halen meningen en voorkeuren uit de samenleving op over alles wat mensen bezig houdt. Bij de mensen zelf, in nauwe samenwerking met die mensen. Die voorkeuren en meningen onderzoeken we, analyseren we en duiden we. Met prikkelende aanpakken en innovatieve methodieken. Emoties verbinden we aan feiten, kennis koppelen we aan beleving. We leggen dwarsverbanden die op het eerste gezicht niet zo vanzelfsprekend zijn. En soms ontwrichten we.
Met die uitkomsten en inzichten adviseren we beleidsmakers en bestuurders. Of ze nu bij een gemeente, provincie, woningcorporatie of zorginstelling werken. Zodat ze afgewogen keuzes kunnen maken. Zodat ze bestuurlijk kunnen vernieuwen. En zodat ze een positieve impuls kunnen geven aan de samenleving van morgen.

Stationsstraat 20c
5038 ED Tilburg
+31 (0)13 535 15 35
info@hetpon.nl
www.hetpon.nl